DE CHOLERA.

AUCTORE

MAURITIO SCHLESINGER,

MED. ET CHIRURG. DR.

VRATISLAVIAE,

APUD SCHULZ ET COMP.

MDCCCXXXI.

PROOEMIUM.

Prooemium plerumque ad benevolentiae lectoris captationem scriptum est. Propositum igitur, hoc etiam a me factum esse, tum praeterea addo, me veritatem nullo mea vitae tempore laesuram atque puncturam esse. Quam ob rem omnia, quae de vitiis in hoc libello a me factis, dicentur ad meliorem meam eruditionem, libentissime accipiam.

Denique si minimam partem aliis ad meliorem morbi descriptionem adjicere possem, consilium meum in hoc libello assecutum est.

LITERATURA.

Non alienum hic esse puto, si primum li- de morbis tropicis, ad quos cholera pertinet, ro, quoniam in his libris multa ad choleram oscendam tradita sunt:

Bontius, de medicinâ Indorum. Lugd. Bat. 42. 1718.

ing, essay on the diseases incidental to Euro- ans in hot climates with the method of pre- nting their fatal consequences. London. 1768. 71. 1777. 1778. 1808. — Uebers. »Versuch er die Krankheiten, denen Europäer in heis- Klimaten unterworfen sind.« Riga und Leip- ; 1773.

r. Hillary, on the climate and diseases of rbados etc. Lond. 1759. — Von den hitzigen d langwierigen Krankheiten auf den westindi- ien Inseln. Leipzig 1776.

Robertson, a physical Journal Kept during ree voyages on the coast of Africa and West- ies in the years 1772—1774. Lond. 1779. 4.

les Curtis, an account on the diseases of In- as they appeared in the english fleet and

naval hospital at Madras in 1772—83 etc. Edin 1807.

J. Clarke, observations on the diseases whi prevail in long voyages to hot countries part culary on those in the East-Indies etc. 2 Vo Lond. 1773. 1792. 1809. — Uebers. Leipz. 177

D'Azille, observations generales sur les maladi des climats chauds. Paris 1785.

G. Clegborn, Beobacht. über die epidem. Kran heiten, w. 1744—49 in Amerika geherrsch Aus dem Engl. übers. v. Ackormann.

Nic. Fontana, osservazioni intorno alle malatt che attaccono gli Europei ne'climi caldi. L vorno 1781. 8. — Des maladies, qui attaque les Europeens dans les pays chauds, trad. d l'italien par Venissant, revu par Kera dren. Paris 1818.

Benj. Moseley, a treatise on tropical diseases, military operations and on the climate of t West-Indies. Lond. 1787. — Uebers. »Von d Krankheiten zwischen den Wendezirkeln u von dem Klima in West-Indien.« Nürnberg 179

Rob. Thomas, medical advice to the inhabita of warm climates. Lond. 1790.

John Hunter, Observations on the diseaces of army in Jamaica and on the leest means of p serving the health of Europeans in that clim Lond. 1796.

P. Wade, on the prevention and treatment of t disorders of seamen and soldiers in Beng London 1793.

.L. Hunter, an essay incident to seamen or
scars in long voyages. Calcutta 1804. fol.
Gilb. Blane, observat on the diseases of
amen. 3. ed. Lond. 1803.
Campet, traité pratique des maladies graves,
ii regnent dans les contrées situées sous la
ne torride et dans le midi de l'Europe. Pa-
s 1802.
e, the medical guide for tropical climates.
ond. 1814.
son, exposition of Elementary principles spe-
ally concerned in the preservation of healthi-
ss and production of distempers amongst ma-
ners, travellers etc. in tropical climates etc.
ond. 1820.
boyle, letters on the prevention and cure
diseases peculiar to hot climates etc. Lond.
23.
y Chisholm, a manual of the climate and di-
ases of tropical countries etc. Lond. 1822.
s Johnson, the in fluence of tropical clima-
on european constitution etc. Lond. 1811.
.. 27.
hnson, an essay on morbid sensibility of the
mach etc. to which are added observations
the diseases of warm climates. Cheltenham
25.
s Annesley, Researches into the causes, na-
e and treatment of the more prevalent di-
ses of India and of warm climates generally;
strated with cases, post mortem examinatio-

nis and numerons coloured engravings of m
bid structure; in two volumes. Lond. 1828.

HIPPOCRATES, Epidem. lib. V. pop. — De vic
acut. LXI. — Aphor. III. XXI. Popul. V.
Pop. VII. 40.
Aretaeus, de morb. acut.
OPERA Tralliani (VII) Aetii, Coel. Aureliani (
morb. acut.), Celsi (lib. IV. cap. XI.); Pison
Sennerti, Riverii, Ettmulleri, Hoffmanni, Va
ri, Teichmeyeri.
TH. SYDENHAMI, opuscula universa, Lipsiae 17
MORTON, pyretologia.
JODOC. LOMMII, observationes medicin. lib. III. Jena
C. G. LUDWIG, instit. medic. clin.

Don Carlos JOSEF ZAPATA, disertacion theoric
practica de la cholera en su estado natural
morboso manifestando los perpicios, que pued
causar consus alterationis en la humana maquin
modo de conocerlos y corregirlos. (Memor. Acad
de la R. Societ, de Sevilla).
TH. SYDENHAMI (Filii), observation sur un choler
morbus (Sedillot Rec. Period. de la Societ. d
Medec. de Paris. T. 22. p. 419).
L. M. CALDANI, memoria intorno ad una speci
singolare di quella malattia che si chiama cho
lera morbus o semplicemente cholera (Mem
della Soc. Italiana Th. 12).

IER, observation sur un cholera-morbus et
port de Delaporte sur cette observation
ullet. de l'ecole de Medec. et de la Societ de
ris 1807).

ON, faits de medicine (fievre puerperale com-
quées de fievre scarlatine avec cholera mor-
dans son debut) (Ann. de la Societ. de Me-
. de Montpellier T. 17).

HOYER, de hemiplexia cum aphonia et totali
nium rerum oblivione a cholera triduana
citer curata (Ephemerid. Acad. Natur. Curios.
nt. 3 et 4).

NT. DOUGLAS, of the cure of the cholera.
d. essays and Observat. by a Soc. in Edin-
gh. Vol. 5. p. 2).

ATTEY, observation sur le cholera morbus,
ation absolue de tout liquide et considera-
s generales sur l'abut des remèdes. (Annales
a Soc. de Med. de Montpellier. T. 24).

REUX, observations de cholera morbus ou
sse-galant et indication d'une potion, qu'on
regarder comme specifique dans le traite-
t de cette maladie. (Sedillot Rec. Period.
a Societ. de Med. de Paris).

CHRESTIEN, observations sur l'emploi de la
e et des glaces, dans quelques cas particu-
des maladies (de l'emploi des glaces dans le
era-morbus). Annales de la Societ. de Med.
Iontpellier. T. 2.

AASHOW, de salubri effectu vesicatorii ab-

domini applicati in cholera ab acri orta obser-
vatio. (Acta Joc. Med. Hanniens. V. 1).

De cholera defuncti anatome (ob suspicio-
nem veneni). Miscell. Acad. Nat. Curios. Dec. A
7. et 2. 1699 et 1700).

H. Henrici et J. F. Messer, de cholera morbo
Hal. 1710.

J. G. Brendel, de cholera morbo. Götting. 1747

B. L. Tralles, histor. cholerae atrocissimae, quan
sustinuit ipse persanavit aegerrime. Vratislav
1753. 8.

W. Currie, treatise on the cholera. Philad. 179

Metford, de cholera. Edinb. 1777.

Lemann, de cholera. Edinb, 1778.

Lyons, de cholera. Edinb. 1785.

Laur. Philipson, dissert de cholera. Lundin. 1791. 4

Harkan, de cholera. Edinb. 1801.

J. S. Sengensee, diss. sur le cholera. Paris 180

M. Esmenard, diss. sur le cholera. Paris 1808.

J. J. Bory, diss. de cholera. Paris 1808.

M. Tallmann, de cholera (in Eyerel dissertat
med. Vindob. ad morb. chron. pertin. etc. Vol. I
Vienn. 1789. p. 240. 99).

Reports on the epidemic cholera which has rage
throughout Hindostan and the peninsula of In-
dia since August 1817 published under the Au-
thority of the Bombay Government. Vol. I. 4t
Bombay 1819.

J. Jameson, report on the epidemic cholera mor-
bus, as it visited the territories subject to th
presidency of Bengal in the year 1817, 181

1819 drawn up by order of the Government under the superintendence of the medical Board. Vol. I. 8vo. Calcutta 1820. p. 325.
EGINALD ORTON, essay on the epid. chol. of India Madras 1820. T. 2.
OYLE, treatise on the epid. cholera of India. Lod. 1821.
ILL. SCOTT, report of the epidemic cholera as it has appeared in the territories subject to the presidency of Fort St. George etc. Madras 1824. 4to. p. 350.
F. KERAUDREN, de cholera morbus de l'Inde ou Mordechi. Paris 1824.
HITELAW AINSLIE, observations on the cholera morbus of India. Lond. 1825.
MES ANNESLEY, Sketsches of the most prevalent diseases of India: comprising a treatise on the epidemic cholera of the east, statistical and topographical reports of the diseases in the different divisions of the army under the Madras presidency, embracing also the annual rate of mortality etc., of european troops etc. illustrated by tables and plates. Lond. 1825.
. H. KENNEDY, (surg. Bombay presidency) notes on the epidem. cholera. Catcutta 1827. 8vo.
LEX. TURNB. CHRISTIE, (M. D., Madres medic. estacl. etc.) observations on the nature and treatment of cholera and on the pathology of mucous membranes. Edinb. 1828. 8vo.
RANKEN, oberv. on the epidem. cholera morb. of the East-Indies. (Edinb. med. and. surg. Journ. V. 19. p. 501).

W. Robson, history of the epidem. cholera, as appeared on board H. M. Ship Malabar on it passage from Bombay to the equator 181 (Edinb. med. and surg. Journ. V. 19. p. 501.

Account of the spasmodic cholera, which has la tely prevailed in India and other adjacent coun tries and Islands etc. in a letter from Mr. Car byn to Sir Gilbert Blane medic. chir. tran sact. Vol. XI. p. I. 1820.

On the occurrence in Persia of the epidem. cholera o India etc. (med. chir. transact. of Ld. Vol. II. 1823

Dr. Rehmann, die Ankunft der orientalischen Cho lera am mittelländischen und kaspischen Meere (Hufelands Journ. der prakt. Heilkunde. Jun und Septemb. 1824), et Progress of the choler morbus from Indier to the mediterranean and caspian seas (in Edinb. med. and. surg. Jour. V. 23)

Dr. Rehmann, Nachrichten über die indische Brechruhr in der Mongoley. (Magaz. der ausländ. Literat. von Gerson und Julius. Bd, 15).

Moreau de Jonnes, über Cholera (Analyse des travaux de l'academie royale des sciences pendant l'année 1824, partie physique. p. 77.

Moreau de Jonnes, rapport au Conseil superieur de santé sur la maladie pestilentielle, designée sous le nom de Cholera-Morbus de l'Inde et de Syrie. Paris 1824. 4.

J. Adam, on cholera morbus (London. med. and physical. Journ. Bd. 48.

Dr. Karl Meier, die morgenlädische Brechruhr innerhalb Russlands Grenzen. (Magaz. der aus-

länd. Literatur von Julius u. Gerson. Bd. 7) et letter to the chairman and deputy charman of the East Indies from Sir G. Blane, (Edinb. med. and. surg Journ. Juli 1825).

On cholera, more especially as it has occurred during the late years in British India, a letter addressed to Sir J. M'Grigor etc. by Thom. brown. Edinb. 1824. (Edinb. med. and. surg. Journ. July 1825).

Lacaille (Journ. universel des sciences medicales Janvier 1825).

Dr. Livingstone, on epidem. cholera as it appeared in China. (Transaction of the medic and. phys. society of Calcutta. Vol. I. Calcutta 1825.

Berggren, Königl. schwedischer Gesandtschaftsprediger zu Constantinopel, in einem Briefe über Cholera (im Almänna-Journ. 1824. Asiatic Journ. Bd. 13. 14. 15. und 16).

Lesson, über die Brechruhr auf Amboina (Ferussac Bulletin des sciences medicales. Bd. 7), aus den im October 1823 auf Amboina vom Wundarzte Lesson während der Duperreyschen Entdeckungsreise niedergeschriebenen Bemerkungen, (auch im Magaz. der ausländ. Literatur. Bd. 15.

Conwell, über die Brechruhr, wie sie in Indien beobachtet worden ist. (Archiues generales de medicine. Bd. 6 et Magaz. der ausländ. Literat. v. Gerson u. Julius. Bd. 15).

Gravier, über die Brechruhr. (Broussais Annales de la medicine physiologique Bd. II.). Magaz. d. ausländ. Lit. v. Gers. u. Julius. Bd. 15).

John Cormick, on the occurrence in Persia of the epidemic cholera of-India. (medico-chirurgical transactions of London: Vol. 12).

Transactions, of the medical and physicas society of Calcutta. Vol. I. No. 22.

Observations on the epidemic cholera as it appeared in China by Livingstone. Vol. III. Append. No. 82. 83.

Voyage medical autour du monde executé sur la Corvette du Roi etc., par R. P. Lesson. Paris 1829.

William Cullen, Anfangsgr. der prakt. Arzeikunst. 3r Bd. 2te Ausg.

Jos. Lieutaud, Inbegr. der ganzen medic. Praxis. 3 Thl.

C. A. W. Berends, Vorles. über prakt. Arzneiwissensch., herausgeg. von D. C. Sundelin. 4 Bd. S., 325.

Fraser (James B.), Reisen u. Abentheuer in den persischen Provinzen an dem kaspischen See. Jena 1826.

The American. med. Recorder conducted by several respectable Physicians of Philadelphia. Vol. II.

Mason Good, study of Medicine. Vol. I.

Deguignes, histoire generale des Huns. Tom. II.

Reports of Dr. Burrel and Mr. Whyte. (Med. chir. Transastions. Vol. XII.)

Dellonius, voyage aux Indes orientales.

Fizclarence's Reise aus dem brittischen Lager durch Indien und Egypten nach England in den Jahren 1817 u. 18. Jena 1820.

Mouat, on cholera morbus in his Majesty's 14th. Regt Berhampore (Transactions of the medical and physical society of Calcutta. Vol. IV. Calcutta 1829.

Charles Searle, cholera its nature, cause and treatment; with original views physiological pathological and therapentical in relation to fever, the action of poisons on the system. Lond. 1830.

Dr. A. W. H. Henschel, gelegentliche Erwähnung einiger indischen Volksarzneimittel gegen die Cholera. (Rust's Magaz. f. die gesammte Heilkunde. Vol. 33. S. III. 1831).

Flüchtiger Schattenriss der sogen. Cholera Indica, wie sie 1830 in der östl. Hälfte des europäischen Russlands epidemisch herrschte, v. Dr. Blumenthal. (Rust's Magaz. für d. gesammte Heilkunde. Vol. 33. S. III.)

Dr. Rathke, über die Cholera. (Rust's-Mag. für d. ges. Heilkunde. V. 33. S. III).

Dr. Tilesius v. T., über die Cholera u. die kräftigsten Mittel dagegen, nebst Vorschlag eines grossen Ableitungsmittels, um die Krankheit in d. Geburt zu ersticken. Nürnberg 1830.

Dr. J. A. Schubert, Heilung und Verhütung der Cholera morbus. Leipzig 1830.

Dr. Fr. Schnurrer, die Cholera morbus, ihre Verbreitung, ihre Zufälle, die versuchte Heilmethode, ihre Eigenthümlichkeit und die im Grossen dagegen anzuwendenden Mittel. Mit d. Charte ihres Verbreitungsbezirks. Stuttg. u. Tüb. 1831.

Dr. Fr. G. Gmelin, die ostindische Cholera, aus dem Engl. des John Mason Good übers. u. mit einigen Zusätzen. Tübingen 1831.

Dr. A. Riecke, Mittheilungen über die morgenl. Brechruhr. 1te Bd. Stuttgart. 1831.

Dr. Lichtenstädt, die asiatische Cholera in d. Jahren 1829 und 30, nach russ. amtlichen Quellen bearbeitet, nebst einer Karte. Berlin 1831.

Dr. Lichtenstädt, die asiatische Cholera in d. Jahren 1830 und 31, nach russ. Aktenstücken und Berichten. Erste Lieferung. Berlin 1831.

Dr. E. J. H. Elsner, über die Cholera, nebst Versuch, dieselbe zu heilen. Leipzig 1831.

Ueber die ostindische Cholera, nebst vielen eigenen Beobachtungen etc. etc., von James Annesley, aus dem Engl. übers. von Dr. Gustav Himly. Hannover 1831.

Die Cholera morbus, oder kurze Geschichte des Ursprungs und Verlaufs der indischen epidemischen Brechruhr, wie sie seit 1817 geherrscht hat etc. etc., von einem prakt. Arzte. Leipz. 1831.

Dr. Ch. Fr. Harless, über die Cholera Indiens u. Russlands, ihren wahren Charakter, über die bei ihr wesentlich eintretende Art des Darmleidens etc. etc. Braunschweig 1831.

Dr. Moritz Hasper, über die Natur und Behandlung der Krankheiten der Tropenländer etc. etc. Vol. II. Leipz. 1831

Dr. Woldemar Nissen, über die Ursachen d. Cholera, nebst Vorschlägen zur Bekämpfung darselben. Altona 1831.

REVISSIMA CHOLETA HISTORIA INDE A TEMPORIBUS ANTIQUISSIMIS USQUE AD TEMPORA NOVISSIMA *).

lerique morbi per saecula plura jam noti pro-
eto non semper omni tempore eadem sympto-
ata prae se tulerunt, sed e mutata hominum con-
itutione, e mutationibus in aere terraque et om-
o e continuo pariente natura, quae non semper
em in eadem forma gignit, mutati sunt et alia
antea symptomata mox maligniora, mox benig-
ora ostenderunt. Nihilominus autem morbi iidem
opter has mutationes nec novi habiti sunt, nec
iter nominati. Quam ob rem choleram novissi-
is temporibus saevientem multo quidem dis-
etam esse ab antiquorum temporum cholera, mi-
me vero novum morbum esse existimandum con-
ndo. — Dummodo symptomata hujus morbi
aracteristica observamus, plures medicos Grae-
os choleram significasse cognoscemus. Hoc au-

*) Riecke, Schnurrer, Gmelin, Elsner, Hasper cholerae historiam multo perfectius et accuratius tractaverunt.

tem ea de causa interdum merito dubitatur, quod nonnulli veteres medici choleram aliis morbis ventriculi intestinorumque abdominis permiscuisse viderentur, (hoc etiam praesente tempore interdum accidit) ideoque eorum significatio cholerae sit obscura. Antiquissimis enim temporibus medici ad choleram animum non intenderunt, quum hic morbus raro et sporadice appareret.

Scripta Hindorum nihil de cholera epidemica sed de maligna sporadica cholera continent. Livingstones contendit, choleram antiquissimis jam temporibus, Hippocratis tempore, sub nomine Rolawn descriptam esse, ibique ipsam malignissimam morbi formam notam fuisse (mort de chien). In opere, Dhanwantari dedito, cholerae similis morbus indicatur. Apud alios sub universo nomine Ajirna (dyspepsia) et Vidhumar, Vischuchi noster morbus commemoratur. Bontius quoque cholerae mentionem facit. Utrum morbus annis 1030, 1374, 1387 in India vastans cholera fuisset, nec ne, dubium est. Hoc autem confirmari potest, choleram in Europa jam nonnumquam adfuisse, quae partim ita maligna fuit, ut singuli aegroti intra 24 horas sint mortui. Sydenham duas epidemias hujusmodi descripsit, quae annis 1669 et 1676 Londini sese ostenderunt. Medio decimi septimi saeculi Dellonius (l. c.) medicus Gallicus, de cholera, quam in India Orientali observare potuit, scripsit. Qui morbus tum temporis in regione fluminis Gangis substitit usque ad praesens saeculum, quo terribilem mag-

tudinem manifestavit. Medici alii, qui choleram bservaverunt, sunt: Paisley 1774 in Madras; onnerat 1774—81 in Arcot et Vallore, ibique iam Thomsons 1787. Cholera porro obseritur 1788 in insula, Mauritio, 1781 in Ganjam; 781 et 82 in Madras; 1769 et 70 in Puliconda, . Amborthal; 1783 in Amborthal; 1787 in Yelre (Dr. Duffin); 1787 in Arcot (Dr. Davis : Thomson); 1790 in Trincomale (Thomon); 1804 in vicina regione a Trincomale Johnson); 1814 in Jaulnah (Willie et ruikshank.)

Primum vestigium hujus magnae epidemiae paruit anno 1817 et mense quidem Augusto in be Jessore, mense Septembri Calcuttae et Nelre erupit cholera. Inde intra 15 menses urbes aypur, Aurungabad, Aumenadgur, Punah, Bomy et totam igitur peninsulam Indiae-Orientalis que ad ripas sinus Arabici invasit. — Anno 318 in urbibus Allahabad, Delhy simulque Maas, Pondichery, Carnat, Bellary cholera apparuit.

Navigatione cholera jam primo anno suae erupnis in plerasque insulas Oceani Indici translata t, et annis 1818 et 19 venit jam in insulas Ceyn, (Isle de France), Mauritium; tum in insulis Macca, Java, Celebes et Amboina (1823) animadrtitur simulque in insulis Philippinicis.

Trans peninsulam cholera quoque saevisse ditur. 1820 apparuit cholera in urbe Bankok et anton; 1821 in urbe Peking, murum urbis Chie transiit et usque ad urbem Kuku-choton pro-

gressa est (1826); sed quo magis morbus ad orientem venit, eo magis narrationes incertae sunt.

Postquam per quinque annos multas Indiae Orientalis urbes invasisset, versus occidentem se contulit. Primum apparuit anno 1821 in sinu Persici ripis, simulque in urbibus Surate, Muscate, Benden-Abbassi, Bassora et secunda vice in urbe Bombay.

Morbus nunc in duas diversas regiones vertitur: In prima via se contulit a Bassora secundum flumina Tigrem et Euphratem, et videtur annis 1821 et 22 in urbibus Bagdad, Mosul, Mardin, Diarbekir, Biri, Orfa, Alintab et Aleppo. Inde morbus in ripas maris mediterranei diffunditur; dum cholera in urbe Bagdad fuit.

In secunda via cholera ab urbe Bender-Abbassi contendit in Schiraz 1821; tunc urbs Jesd mense Septembri invaditur, lente progreditur (1822) in urbes Nai Kashan, Koom, Kosbrun, Sava, Dain, Killat, Nargan, Caspin, Ebner, Sultanieh, Senghan, Mianeh et Tauris. Inde aggrediuntur Ardehil, Rascht et Babfrusch, urbes in ripa Maris Caspii, et mense Majo 1823 cholera erupit in provincia Schirwan et apparuit mense Septembri ejusdem anni in urbe Astrachan.

Sequentibus annis in Russia lente progreditur, apparuit anno 1829 mense Septembri in Orenburg et vicinis regionibus. Anno 1830 in regiones fluminum Wolgae, Kuris, Donis venit et mense Oc-

bri ejusdem anni etiam urbem Moscoviam cho-
ra aggressa est *).

Haec cholera epidemica in suo cursu omnibus ni temporibus et apud maxime varios caloris adus saeviebat, non solum in humidis et male is locis sed etiam in regionibus montuosis et lo- vastis et disertis apparuit. Quam ob rem iam alias adhuc terras, quod autem porro Deus nnipotens prohibeat, minari potest.

Jamjam in Polonia et quidem etiam Varso- ie cholera, verosimiliter bello transducta, eru- et latius adhuc in vicinas regiones diffundi di- ur. De hac re autem nondum narrare possum.

)E NOMINE ET DERIVATIONE VERBI CHOLERA.

Cholera; Cholera-morbus; Cholirica; choler- gia; cholerica passio; Passio felliflua. — — λέρα. — — Germ: Gallenkrankheit; Gallenruhr; llenfluss; Gallensucht; Brechkolik; Brechdurch- l; Brechruhr. — — Gall: Trousse-galant; mal terre; mort de chien. — — Angl: Cholera; ll-flux; Balious-flux. — — Ital: Cholera; rbo-collera. — — Belg: Bort; Boorts; Gal-

) Pleraque urbium insularumque nomina contra gram- maticae regulas consulto immutata ad meliorem cog- nitionem tenui, quod excusare peto.

ziekte; Galbraking; Braakziekta. — — Dan: Ga
desot; Galdesygdom. — — Suec: Gallsjuka. — —
Island: Gallbusua. — —. Hisp: Cholera. — —
Lusit: Colera; Colirica. — — Persic; Weleb. — —
Arabic: El Houwah. — Sanscrit. et Hindost: Swe
tanasa, Seetrus; Murghee; Vishuchi; Stanga; Var
die; Ennerum. Olautha (ab ola descendere et uth
ascendere) Morghi, Morschi (unde Mordezym, Mor
deschim; Mordyxim, mort de chien). — —

Quod attinet nominis cholerae derivationem medici non inter se consentiunt. Alii et plerique quidem veteres dicunt, choleram nominatam esse a fluore fellis ex ore atque ventre (inde a χολ: (fel) et ῥέω (fluo); alii a multitudine fluentium humorum, qui sunt felli similes. Non enim, in quunt, esse fel, sed esse liquida in colorem fell similem transeuntia. Ex hac explicatione eluce verbum »choleram« adjective (χολερὸς, α ον) esse dictum, et substantivum - morbum (τὴν νόσον) esse supplendum. — Alii tamen credunt choleram nomen ducendum esse e χολερὰ (canalis, qui excipit e tegulis aquam coelestem Dachrinne) et adjectato substantivo »morbus« non propriam sed assumptam significationem substantivi »χολερὰ« declaratam esse.

Confiteor, me ad explicationem primam et secundam inclinare, nihilominus autem hunc morbum »choleram morbum« nominarem, quoniam substantivum »cholera« solummodo ad hujus morbi significationem satisfaciat, et quisque praesente tempore sciat, qualis morbus sub cholera intelligendus sit. —

Ad accuratius praesentem choleram distinguen-
m, ab antiqua priorum temporum, adjectiva
Asiatica « seu » Indica « probanda sunt.

DE CONTAGIO CHOLERAE.

Semper hucusque medici inter se dissentiunt,
rum cholera contagiosa an non contagiosa sit,
rique autem jure contendunt, hunc morbum
e contagiosum. Numerosa exempla tristia me-
orum experientiam in hac ratione tutiorem fe-
unt. Permulta enim exempla arguunt, chole-
n cum malorum contagiosorum charactere eru-
sse, idemque morbi hujus cursus, qui fere sem-
lente et gradatim procedit, docet, ita ut sin-
ares casus, qui contagium non ostenderunt, pro-
o non contrarium probare possint. Sine dubio
lera praesente tempore a causis singularibus,
s medici morbificis viribus vel variis climatis
ationibus explicare studuerunt, originem suam
et.

Quum vero cholera, quamquam sententia pro
contagio magis magisque intelligitur et con-
atur, pervario modo diffunditur, ea de causa
per adhuc incerti sumus de contagii genere.
Quaeritur nunc igitur, utrum cholera sit con-
osa, an miasmatica, an simul contagiosa et mi-
tica.

Decurrente cholera contagium oriri videtur,
s vis et amplitudo celerrime et magnopere

accrescit, quo cholera in locos distantes propag
tur et diffunditur. Non solum diffusio choler
epidemicae sed potius progressus et abitus huj
morbi ab uno loco ad alterum, plerumque secu
dum magnorum fluminum cursum, ad commer
vias, simulque quod cholera in locis et anni te
poribus apparet et perdurat, in quibus nullae ca
sae existunt, quae ejus primae procreationi f
veant, contagium probat.

Si recte contendatur, ventus nec cholerae cu
sum impedire nec accelerare, imo etiam choler
interdum in directione plane ventui contraria d
fundi, tunc hac sententia contagii argumentum m
ximi momenti est datum. In hoc casu enim fi
materia, quae aeri non communicari potest, mo
bum propagat et nil aliud esse videtur nisi co
tagiosa materia. Quae vero sententia non in o
nibus casibus recte est existimanda.

Sunt autem adhuc aliae causae, quae mor
contagium probant et affirmant. — Cholera
multis locis non apparuit, qui iis vicini erant, u
morbus regnavit, et quidem ea de causa non a
paruit, quod aut homines cholera laborantss ill
non venerunt, aut cautionibus diligentibus cont
gium ab illis locis impeditum est. Quum aute
homines ad se tuendos locum, quem cholera re
navit, reliquerunt, tunc saepe contagium sine mo
boso signo jam secum tulerunt, ita ut aus ipsi a
alii in hunc morbum inciderent et tali ratio
choleram diffuderunt.

Si nonnulli contagium ea de causa esse ne-
nt, quod ex eorum sententia contagium apud
n saepe frequentem morbi decursum non for-
ıri possit, profecto non verum contenderunt.
ter omnes enim constat, tempus ad contagium
ocreandum nunquam accurate constitui posse.

Si alii choleram non morbum contagiosum
tant, quod multi homines contagio expositi et
m hoc morbo per longum tempus occupati, at-
ıen non inficiebantur, tunc haec sententia nihil
ıd demonstrat, nisi omnes homines ad conta-
ım accipiendum non dispositos esse, quod autem
ıd omnes morbos contagiosos observari solet.
altera vero parte certae observationes adsunt,
ıe iterum demonstrant, choleram hominum so-
tate magnopere divulgatam esse, et ex obser-
ione jam supra commemorata, morbum secun-
n fluminum cursum et secundum magnarum com-
cii viarum directionem concludi potest, conta-
m per homines communicari. — —

E nova et meliori explicatione contagium ha-
ur semen organicum vivum, quod sicut omnia
semina organica e quodam formationis sche-
e ad singulare vitae formaeque genus excoli-
, et non solum propagandi sed etiam se multi-
andi aut augendi facultatem habet. Si hanc
licationem teneamus, sententiam contra conta-
n faciliter confutari potest eorun, qui ex ety-
ogia verbi »contagii« a contactu, contendunt,
nines, quamquam alios cholera laborantes teti-
ent, attamen ab hoc morbo liberos manuisse.

Alio igitur nullo modo nisi aegrotorum contactu cholera communicari potest? Nonne credere possumus, contagium etiam corpus humanum circumdare, propinquum aëra complere, ita quidem, ut morbus ipsa hujus aëris vi non autem contactu aegroti in alios homines transferri possit.

Si morbus quidam ab aëre aut solo originem ducit, ideoque miasmaticus est, tunc multi uno eodemque tempore corripiuntur; si vero morbus naturae est contagiosae, homines sensim sensimque invaduntur (quod cholera epidemica hodierno tempore divulgata ostendit), quoniam certum temporis spatium praeterlabi opus est, priusquam contagium ex uno homine ad alium transfertur.

Pathologia docet, miasma in contagium nec autem contagium in miasma converti potest. Experientia vero ostendit, choleram in sua patria primum mere miasmatica ratione ortam esse, postero tempore naturam contagiosam accepisse, dum autem morbus characterem miasmaticam non amisit. Quam ob rem natura hujus cholerae epidemicae contagiosa, propter ejus symptomata varia et singularia, propii generis a multis medicis existimatur. — Ex his omnibus conjecturam facio, miasma primitivum, quod evomitis et alvi dejectis materiis et aliis corporis secretis exhalationibusque fortasse conservatum erat, cum contagio ad quoddam contagiosum principium, cui nomen contagium miasmaticum tribuere mihi licerem, se conjungere potuisse, quod ad alios se diffundere vim haberet. Tunc non dubium esset, quin huic

ntagio miasmatico facultas inesset, qua ad
tcrias et praecipue ad lanam vel ad res laneas
n solum adhaerescere, sed etiam in iisdem re-
s inhaerere possit, tali modo propagetur, et ad
nsferendum morbum in locos remotos det oc-
ionem. Omnino autem non oppugnandum est,
lerae contagium propii generis esse debere,
ım saepe in iis locis non erumpit, ubi omnes
usae eam exspectandi adsunt, dum iterum illic
aret, ubi eam minime timendam esse credi-
unt. —

Nonnulli creduut, contagium non solum in
e aegrotum circumdante esse, sed etiam ato-
hujus contagii satis fugaces esse, ut aëre in
as directiones longissime diffundi possint et
hominibus ad hunc morbum dispositis vel in-
ando vel etiam cute vel alio modo communi-
. Quae sententia ea de causa falsa est existi-
da, quod tunc contagio extensio in aër infi-
tribuitur. Inter omnes autem satis constat,
agium cum aëre universo conjunctum sensim
imque vim suam amittere, et denique neu-
partem sequi. Sed ex alia ratione illa falsa
ntia, si affirmaretur, etiam periculosa esset,
iam omnes illae salubres et utiles provisiones
orbum impediendum negligerentur. Contagium
tum commercio et consuetudine non impe-
cum sanis hominibus ad validos transfertur,
autem, hoc impedito, contagium longiori
gatione carens de novo non oriri potest
ue exstinguitur.

Experientia denique doced, quod autem antiquissimo tempore durantibus magnis pestibu jam observatum est, animalia, regnante choler in morbos quosdam incidisse, exempli causa p cora corunta, camelos, elephantos, canes, simia grues, gallinas etc. — Utrum hoc contagio au miasmati aut utrique tribuendum sit, nescio. —

DE NATURA CHOLERAE.

Non minus difficile est judicatum, quae ch lerae natura sit. Quis dubitet, quin sedes huju morbi in digestionis organis sit et praecipue ventriculo et intestinis, quod insolitis et veheme tibus sursum deorsumque secretionibus certe affi mari potest. Sed haec symptomata morbosa c nalis alimentarii, non primam hujus morbi causa tradunt, sed signa mutationum in systemate sa guifero et nervoso praecipue sunt existimanda. -

Morbum hunc esse intestinorum inflammati nem nullo modo accipi potest. Si etiam intest norum inflammatio quibusdam symptomatibus ch lerae similis est, attamen decursus et cetera sym tomata amborum morborum magnopere inter dissentiunt. Ad affirmandum choleram non es intestinorum inflammationem haec sunt argument Omnis magna inflammatio cum symptomatibus f brilibus incipit, hoc autem raro in cholera obse vatur. Apud inflammationem dolores saepissi tanti sunt, ut levissimus digitorum tactus non su

ineri possit, quod vero in cholera non solam animadvertitur, sed etiam e contrario frictiones fortes et assiduae maxima utilitate sunt. Tumor, ardor, secretionum interruptio, propria igitur inflammationi symptomata, in cholera aut omnino aut plerumque absunt; ex alia parte autem cholerae alvi dejectiones aquosae explicationi inflammationis contradicunt. — Maximam quidem sitim in cholera aegroti accusant, attamen lingua nec siccitatem nec calorem ostendit, sed potius interdum frigescere solet. — Multi e cadaverum sectione inflammationem demonstrare volunt, sed eorum argumenta non hanc rem probantia et satisfacientia sunt. Quae inflammationis signa saepe habebantur nil nisi signa congestionis magnae fuerunt, et profecto saepe difficillime est, veram inflammationem a multis similibus signis congestionis plane discernere. — Multi narrant, intestina inflammata se reperisse, nihil autem dixerunt de textura intestinorum et cutium rubefactarum (qui color ruber non talis erat, qualis apud veras inflammationes animadvertitur), ex quo solummodo judicari posset, utrum inflammatio, an congestio an gangraena, an causa mechanica, remediis orta, adfuisset. — Alii in hominibus, hoc morbo brevissimo tempore mortuis, inflammationem vidisse voluerunt. Sed inflammatio in nonnullis horis non perfecte excoli potest, dum eodem tempore congestio magna celeriter oriri valet. — Remedia antiphlogistica, (exempli causa calomelas et venaesectio), quamquam in hoc morbo fere semper optimo cum

eventu sunt data, inflammationem existentem non demonstrant, quum eadem medicamenta in varia ratione et in variis morbis cum utilitate adhiberi possunt. — Quis autem contra magnam inflammationem laudanum, oleum menth. pip. et cajeput et alia olea aetherea et medicamenta incitantia, quae in cholera saepe cum utilitate in usum vocantur, adhiberet? Nonne haec medicamenta opinatam inflammationem rejiciunt et contra eam dicunt? Exempla etiam docent, interdum sed raro venaesectionem non institutam esse, sed remedia incitantia cum utilitate in usum vocata esse; ubi autem venaesectio non opus est, et remediis incitantibus utuntur, in his casibus profecto inflammatio non exstitit. — — Morbosa signa, quae in cerebro et medulla spinali inveniuntur, et quidem arachnoidea non pellucida et cum pia matre accreta, frequens exsudatio sanguinosae lymphae sub pia matre et in cranio et in columna vertebrali, nagna vasorum sanguiferorum congestio, piae maris, praecipue circa caudam equinam, interdum nedullae spinalis substantia subruber et mollis — evidentem quidem statum inflammatorium osendunt, eo magis autem inflammatio est dubitanda, uum durante morbo talia symptomata absunt, e uibus de morbo magno cerebri et medullae spilis conjectura fieri potest. — Alii ea de causa flammationem probare credunt, quod urinae seeti est impedita. Ubi autem magna copia mate- rum aquosarum vomitibus et alvi dejectionibus cernitur, renibus materia evacuanda fortasse

best; praeterea autem spastica vi urinae secretio npediri potest.

Ex his omnibus commemoratis argumentis uodammodo elucet, cholerae naturam non mere ıflammatoriam esse. —

Systema nervosum in cholera magnopere mor-osum esse, quod facile symptomatibus multis spas-icis intelligi potest, nemo negabit. Attamen ce-ebrum leviter modo est morbosum, quum ejus unctiones conscientiam et memoriam saepe etiam revi tempore ante mortem manifestant. — Multo agis autem abdominis nervi male affici videntur, quibus ille dolor ardens et premens characteris-icus in regione epigastrica verosimiliter oritur. nervis abdominis medulla spinalis etiam excita-ur et ex hac excitatione etiam symptomata spas-ica extremitatum oriri videntur.

Ob symptomata spastica Curtis hunc morbum, holeram spasticam nominavit. — Dozent credi-lit, cholerae naturam consistere in vehemente pasmo totius canalis alimentarii et quidem clonico um invicem constrictione et extensione ideoque norbum epilepsiam canalis alimentarii nominavit. Ejusdem sententiae est Berends (l. c.). — Tho-nas choleram numerat ad neuroses. Loder na-uram quaerit in affectione plexus solaris. Ke-audren contendit, choleram epidemicam in ner-oso-spasmodica incitatione consistere. Scott cre-lidit, morbum e minuta nervorum vi oriri. Ken-nedy choleram contusione cerebri orta et quidem ncognita causa effici putavit. Ludwig (l. c.)

dicit »causa proxima est materia acris, intestina »stimulans et in duodeno potissimum haerens; in »hac enim intestinorum parte et ob nexum et si- »situm ejus prorsus singularem, materia non rite »digesta et acris obicem invenit, morbum inchoat, »tumultus inde sursum deorsumque continuat, con- »strictiones et quasi convulsivos motus ventriculi, »intestinorum et abdominalium musculorum con- »citat.« —

Systema nervosum magnam cholerae partem occupare, concedi debet, non autem in spasmis solummodo vera cholerae natura ponitur, et jam ea de causa, quod nondum certe persuasum est, utrum spasmi hujus morbi in via primaria, an secundaria (quod posterius mihi verosimilius est) orti sint.

Propius fortasse ad veram cholerae naturam accedamus si maximam sanguinis mutationem, durante hoc morbo, diligentius consideramus. Quum sanguinis oxydatio vel decarbonisatio aliqua ex causa impedita est, haec propria et celer sanguinis mutatio vim insolitam in functiones vitales habet, et multa hujus morbi symptomata ex hac causa facilius sunt intelligenda.

Sanguis venosus est niger, densus saepe viscidus, et non amplius ventriculum cordis sinistrum incitare et ad reactionem impellere valet. Quam ob rem cordis pulsatio est debilis et levis, ita ut pulsus sensim sensimque exstinguatur. Arteriae insolitum sanguinem non accipere possunt, qua de causa sanguis colligitur et accumulatur in venis

otius corporis easque extendit, ideoque extremitates et quoque facies, ubi cutis tenuior est, subcoeruleum colorem accipiunt. — Sanguinis circulatio partim impeditur vel potius omnino perturbatur, ex quo plerique medici spasmos (quod etiam magis quam verosimile est) respirationem suppressam, pectori anxietatem, gravedinem in corde et cordis scrobiculo oriri explicant. Tenues arteriae nullum sanguinem ad peripheriam adducunt, quam ob rem cutis functiones sunt suppressae, quae autem verosimiliter ad canalem alimentarium transferuntur, indeque illa permaxima fluidorum copia aquosorum verosimiliter oritur, quae partim vomitionibus partim alvo secernitur.

Jähnichen (l. c.) credit, choleram in singulari directa sanguinis analysi, in sejunctione fluidarum partium a solidis positam esse, et illas partes fluidas semper transsudationem per superficiem intestinalem petere. — — Ille viscidus et frigidus sudor, quo corpus in posteris morbi vehementibus impetibus obtegitur, fortasse naturae opera ad decarbonisationem sanguinis in venis haerentis considerandа est.

Haec sanguinis qualitas est res maximi momenti in consideranda cholerae natura. Attamen pleraque symptomata e sanguini mutato explicata ab aliis medicis iterum simili modo a nervorum vi derivantur, dicentibus, morbosos et incitatos nervos vim perversam habere in vasa sanguifera, sanguinis congestioni favere et sanguinem in partes interniores pellere, inde mutatam cordis pul-

sationem arteriarumque, anxietatem, inquietudinem, cutis colorem pallidum et frigus, vertiginem, dysacoiam, capitis obnubilationem et capitis alias affectiones oriri. Tali ratione alia adhuc symptomata nervorum perversa vi explicantur.

Utrum igitur spasmi conjestionem sanguinis, an sanguinis congestio spasmos efficiant, major et propia experientia certius judicare potest. Hoc mihi persuasum est, choleram in perversa et valde morbosa functione systematis sanguiferi et nervosi positam esse.

Restat nunc adhuc nonnulla de bilis secretione disserere. Priori tempore natura cholerae posita est non solum in aucta bilis secretione, sed etiam et plerumque in morbosa bilis secretione. Haec sententia ab omnibus fere antiquissimi temporis medicis usque ad Saunderum recte judicatur.

Crediderunt enim, bilem in vesica fellea se colligere ibique haerere, simulque eam vel aestus calore acrem fieri vel miasmate epidemico, neque minus existimaverunt, talem acrem bilem, si subito in canalem alimentarium infunditur, ventriculum et omnino canalem alimentarium ad vehementes secretiones incitare. — Hippocrates (popul. v. 27) narrat »Bianti pugili, quum natura vorax esset, contigit ut in affectiones cholericas, bilis sursum ac deorsum exeuntes delaberetur« etc. — J. Lommius dicit »bilis supra infraque magno impetu prorumpit, primum liquidior, pallida et subflava, dein crassior, majorem colorem exhibens flavum scilicet prasinum coeruleum aut etiam nigrum. —

Nunc autem jam plures medici et nominatim
urtis, Chisholm praecipue autem Johnson
ntentiam contrariam in hac cholera epidemica, et
iidem de impedita non suppressa bilis secretione
onis argumentis defenderunt. Nonnulli medici
ipeditam bilis secretionem propterea oriri putant,
iod refrigerium cutis transpirationem supprimit;
:oniam autem cutis functiones cum iis hepatis et
m bilis secretione cohaererent, ea de causa quo-
e bilis secretio impediretur, ita ut ea iterum
parens bonum signum inter morbum haberetur.
urtis inter alia dicit, aegrotum, si bilis in alvi
jectionibus apparuit, in meliorem conditionem
nisse et morbum faustum eventum habuisse. —
ii medici naturam cholerae epidemicae in spastica
ctuum choledochorum constrictione ponunt, qua
is in duodenum infundi impeditur, et confirmant
nc sententiam eo, quod durante morbo secretio
iosa absit, dum post mortem vesica fellem eum
e completa invenitur.

Bilem in cholera hac epidemica non, ut fieri
et, secerni minime negari potest et jam e pleris-
e et apud viventes et in cadaveribus institutis
servationibus facile est intellectu; attamen vero
retio bilis mutata non tanti momenti est ut prae-
ue in hac re cholerae natura ponatur.

Quod denique ad explicandam naturam chole-
: sententias de inflammationis varietate, de irri-
ione inflammata (irritation phlogistique. Gravier,
oussais), de nervositate (Tilesius), de in-
mmatione spuria et occulta attinet, nihil aliud

nisi incertum et indefinitum de hac re mihi ostendunt. In arte medica nihil spurium, nihil occultum esse licet, melius est dicere »nescio«; tunc enim idem et alii cum majori studio ad incognitum detegendum contendent et levi judicio non erunt contenti. —

DE CAUSIS OCCASIONALIBUS ET PRAEDISPONENTIBUS.

Hippocrates jam dicit, morbos, si anni tempora insolito modo praetereunt, etiam irregulares et insolitos esse. — Sine ullo dubio concedendum est, varietates et mutationes aëris et omnino anni tempora permulta ad morbos varios, quibus homines sunt subjecti, conferre.

Huic sententiae in cholera judicanda omnes medici consentiunt. In quanam re autem haec varietas et mutatio anni temporum constat, nondum plane est apertum. Multi medici, exempli causa Hunter, Macartney, Abernethey, Newton, Davy, Ritter Johnson, Anneslcy, credunt, choleram in mutata electricitate, quae ex eorum sententia cum humanae vitae functionibus magnopere complicita sit et cohaereat, esse positam. Alii medici in tenuibus invisibilibus aeris principiis, alii in quibusdam soli exhalationibus morbificis, alii in aeris humiditate (Pringle) cholerae originem quaerunt. Schnurrer (l. c.) credit, choleram positam esse in variis rationibus telluricis, et prae-

›uc quidem in terrae motibus et concussionibus
lcanicis, quamquam experientia contradicit et do-
t, nec ante nec post haec phaenomena choleram
nper adfuisse. Cleghorn, Sydenham, Cul-
n existimant, choleram praecipue ex atmosphaera
lde calida oriri.

Omnes vero hac causae partim hypotheticae,
rtim quidem verosimiles nec autem constantes
nt considerandae. Temporibus omnibus choleram
gnare posse, experientia jam docuit. Morbus hic
tur epidemicus ex mea quidem sententia ab in-
gnita aeris et temporum anni mutatione pendere
letur. —

Plerique medici (Hippocrates, Ammia-
us Marcellinus Bacon, Short, Rutty,
ucham, Jameson, Annesley, Good,
asper) consentiunt a calore perdurante, quem
›n frigus moderatius sequitur, causam occasiona-
m cholerae proficisci. Haec enim celer tempera-
rae mutatio facillime refrigerium efficit. Homines
erumque vespertino et nocturno tempore refrige-
› expositi sunt; quam ob rem multi hoc tempore
bito hoc morbo corripiuntur. Huc igitur pertinet
bitanea refrigeratio aëris vehemente et largi im-
e; ventus frigidi, sicci post calidam humidam
ris conditionem. E sententia nonnullorum medi-
rum quaeque cholera epidemica anni tempore
lido incepit, quo refrigerium faciliter accidere
›test, et tunc per brevius aut longius tempus cho-
ra duravit.

Aliae porro causae, quae cholerae favent sunt: Potus frigidi calente corpore; nimius usus frigidorum, vel magnopere pinguium, corruptorum vel non recentum ciborum; nimius usus potuum spirituosorum, novi vini; porro piscium ova (praecipue Cyprini barbi L. Lucius barba) deinde corrupta caro; poma multa acidula, cucumis melo, cucumis, praecipue quum post horum fructuum usum multum bibitur; denique si ventriculus cibis obruitur.

Praecipue autem ad choleram disponuntur, qui per longum tempus in solis ardore laboraverunt et mox ineuntibus frigidis nebulis vel frigidis noctibus refrigerium acceperunt; commoratio continua in frigido et humido aere; accubatio corpore sudante in solo humido; domicilia humida et profunda; paludes; aquae putrescentes; interrupta et impedita sanguinis circulatio; magis venosus et carboneo, hydrogenio aliisque acribus materiis nimie auctus sanguis abdominis; suppressa vel retrograda cutis transpiratio; refrigerium pedum; pediluvia pedum incauta; arthritis retrograda; suppressae haemorrhoides, lochiae et menstruatio; loci, in quibus febres intermittentes et remittentes regnare solent, cholerae favere videntur (Annesley); omnia, quae corpus directe vel indirecte debilitant, quam ob rem fames, omnis nimia virium contentio, magnae et periculosae cupiditates et vehementes animi affectiones, ira, molestiae, terror etc. praecipue autem morbi timor et anxietas; doses magnae medicamentorum, quae vomitum, diarrhoeam et spasmos in ventriculo et omnino in canali alimentario incitare possunt.

SMPYTOMATA.

Cholerae symptomata et qualitative et quanti-
ative varia apparent, quod et a majore aut mi-
iore dispositione, et a bona vel mala, forti aut
lebili corporis constitutione pendet, quod cholera
ggreditur.

Plerique medici hucusque omnia morbi symp-
omata e decursu nominaverunt, attamen nulla
tudia eorum distulerunt. Ii, qui primi stadia ac-
eperunt, praecipue Adam, Annesley, Col-
edge, Lindgroen, Hasper et nonulli me-
lici Russici sunt. Sed non solum horum stadio-
um nominatio, sed etiam constituendi eorum fines,
uum omnia symptomata singulorum stadiorum non
nagnam disjunctionem ostendunt, difficultates prae-
ent, neque tempus est accurate definiendum, quo
num stadium in alterum transeat.

I. Stadium prodromorum seu invasionis.

Facies instantem morbum praecipue indicat et
uidem anxietate quadam, magna et singulari in-
uietudine, tristitia, dum aegrotus interrogatus nul-
os dolores et omnino nihil accusat, imo etiam in
ac conditione dicit, se bene agere. Ea de causa
naximi momenti est, ne medicus aegrotum initio
norbi examinans fallatur. — Pulsus quidem ac-
ue plenus et durus, plerumque autem acceleratus
t suppressus, ceterum non ejusmodi ut medicorum
nimum attentum faciat. Mox autem ab aegroto
entitur: nausea, quaedam capitis gravitas et ob-

nubilatio, magna debilitas et lassitudo, plenitudo quaedam ventriculi, molestiae in ventriculo et tractu intestinali; leves in musculis extremitatum praetereuntes dolores (Burell); agrypnia; paulum frigore tactum horrere; nulli abdominis dolores etiamsi abdomen prematur. Excrementorum qualitas hoc tempore pendet a conditione digestionis, plerumque autem hae sunt consistentiae minoris. Urinae secretio est parca et rara. Abdomen intensum.

Haec omnia symptomata non ordinem sequuntur, sed unum alterum aut antecedit aut sequitur; interdum plura eodem tempore apparent. Pleraque horum symptomatum sunt parvi momenti et leviter praetereunt, imo etiam interdum evanescunt, ita ut aegrotus in bona conditione se existimet. Quam ob rem haec symptomata saepe non intente observantur, saepius autem aegrotorum culpa non videntur.

Quam diu hoc stadium duret, non certe constitui potest, et ab aegroti dispositione et intensitate contagii pendet.

II. Stadium eruptionis et incrementi.

Dolor characteristicus ardens inter scrobiculum cordis et umbilicum. Vomitus primo ciborum, mox autem tenuis aquosi, aquae oryzae similis liquoris, in quo flocci mucosi et materiae albuminosae natant. Alvi dejectiones et quidem primo faecium restantium, deinde liquorum muscosorum, qui ple-

umque magna cum vi sed sine dolore dejiciuntur. Iae secretiones primum, ut jam dictum, sine do- oribus apparent, sensim sensimque autem cum ve- ementibus torminibus et tenesmo conjunguntur. egrotus post has primas secretiones in meliori onditione se credit, sed paulo post vel nonnullis raeterlapsis sexagesimis horae partibus valde fre- uentes et dolorosae alvi secretiones sequuntur. orporis vires labuntur; extremitates frigescunt, a scido frigidoque sudore interdum teguntur, sunt loris subcoerulei et corrugantur; facies decom- osita et collapsa; adspectus perturbatus; oculi nditi, cum subcoeruleo annulo circumdati, lan- uidi. — Abdominis dolores ostendunt typum endam periodicum et magna cum vehementia st nonnullarum horae sexagesimarum partium ervalla redeunt et aegrotum cogunt, ut alvum ponat. Quae autem excretiones alvinae hos do- rum impetus vehementes aliquantulum minuunt. vi dejectiones nunc semper frequentius et ube- s observantur, et valde notatu est dignum, in a maxima copia liquores alvini excernantur. mitus magnopere frequens. Potus etiam in ua copia sumti, statim iterum evomuntur. Quum grotus se movet, tunc statim dolores abdominis leunt et cum his etiam secretiones alvinae. Ma- frigus occupat extremitates praecipue brachia, nus, carpum et genu. Sitis continua, maxima intolerabilis, simulque autem lingua est humida, gida et muco albo obtecta. Dolores abdominis nuc frequentiores et fortiores, praecipue auctus

dolor ardens in regione epigastrica, quae calida es tangenda. Spasmi magis tonici quam clonici, in universum vero maxime varii primum extremitate omnes corripiunt, magis magisque augentur. Extremitatibus invasis proxime corripiuntur abdominis, tunc pectoris et diaphragmatis musculi; facie autem, dorsi et regionis lumbalis musculi nunquam vel rarissime in hoc morbo a spasmis invaduntur Cum his spasmis aurium susurrus, interdum surditas, quaedam vertigo, majores molestiae in region epigastrica et praecordiis conjunguntur. Universu virium collapsus, respiratio difficilis, interrupta e omnino irregularis. Pupillae dilatatae. Pulsus ad huc debilior et levior ac antea, ita ut paene in carpo tangi possit. Spastici impetus in extremita tibus multo fortiores et frequentiores.

Hoc stadio durante secretio urinae est parc et quidem sine colore et cum molestiis fit, ple rumque autem esse solet suppressa urinae secre tio. Secretio bilis non observatur. Numquam enim in hoc stadio vestigium bilis ullum in secre tis animadvertitur et non prius apparet nisi morb vehementia minuitur et bilis iterum in duodenum influere potest. Secretio omnium glandularum es impedita. — Sanguis est niger, crassus, viscidu oleosus, interdum non e vena fluere vult; sangui arteriosus formam sanguinis venosae plerumqu habet.

III. Stadium exitus.

a) Malus exitus.

Dolores abdominis summum vehementiae gra-
ım assequuntur simulque frequentiores et magis
ntinui sunt. Respiratio aut valde lenta et op-
essa aut accelerata et impedita; pulsus in carpo
n tangitur; spiritus frigidus; os et lingua magis
igescunt; oculi rigentes; cornea languidum ad-
ectum praebet et collabitur; corporis cutis magis
rrugatur, praecipue in extremitatibus, quasi per
ıgum tempus hac in aqua calida fuissent. Fri-
s totum corpus occupat. Sudor viscidus, frigi-
s in toto corpore prorumpit. Vox debilis,
ıca, et singulariter mutata, inde illud characte-
ticum nomen »vox cholerica«. Permagna in-
ietudo et anxietas, lipothymia. Facies hippocra-
ı. Mors.

Vomitus et alvi secretiones brevi tempore ante
rtem desinunt, interdum autem fieri solet, li-
orem ichorosum ex ore et ano fluere, usque
grotus moritur.

Conscientia et omnes fere animi vires usque
mortem manent.

In pessimo cholerae statu spasmi repente ces-
t, ita ut aegroti vigintas sexagesimas horae
tes, aut dimidiam horae partem usque ad duas
as lethargici fiant et moriantur. In hac condi-
ne aegrotus nihil accusat, nihil postulat nisi
um et quietem. Nec vomitus, nec alvi dejec-

tiones, nec inquietudo, nec sitis adsunt. Vire autem animi turbatae sunt.

b) Bonus exitus.

Quum morbum ad bonum finem se verti tunc excretiones alvinae et vomitus minuuntur. Bi lis secretionis vestigia iterum apparent, quod sem per hoc tempore faustum signum est habendum Inclinatio ad urinam mittendam iterum rediit, au urina mittitur. Pulsus, quamquam adhuc debili et levis, magis magisque plenior, durior et regu larior sentitur. Calor cutis rediit et augetur. Si tis vehemens et ille dolor ardens in regione epi gastrica minuitur. Excretiones sursum et deorsum et spasmi non solum mitiores sunt et rarius appa rent, sed etiam sensim sensimque desistunt. Fa cies adspectum meliorem praebet. Cutis iterum calidior. Respiratio liberior et spiritus non am plius frigidus sed regularis. Oculi vegeti et clari Labia et os iterum rubescunt. Anxietas et inquie tudo amittitur et aegrotus ad convalescentiam pro greditur.

c) Morbi posthumi.

Non semper cholera cum fausto exitu direct in sanitatem transit, sed plerumque per longiu tempus magna debilitas praecipue in totó digestio nis apparatu remanet. Interdum etiam debilita unius vel alterius extremitatum per plures die post convalescentiam durans animadvertitur. I casibus singulis sed raris morbus etiam amentiam

·liquit, quod eo magis est admirandum, quoniam ırante morbo stupor nec autem inconscientia ob-.rvatur (Blumenthal l. c.).

Frequenter apparet transitus proprius in mor-ɔs inflammatorios, quorum autem decursus saepe ıronicus observatur. Non raro enim choleram :quuntur febres cum affectionibus inflammatoriis :rebri cutium, ventriculi, intestinorum et hepatis. ıterdum febris nervosa stupida cum cholera con-ıngitur et plerumque, si aegrotus in primis die-us non interficitur, in febrem nervosam lentam 'ansit, quae in celeri aptorum medicamentorum su sanatur, frequenter autem metastasibus et qui-em parotidum tumoribus, finitur. — Saepe cho-:ra in formam febris remittentis aut intermitten-s transit (Jameson, Subow Carpinski, [asslow, in l. c. Lichtenstädt). In nonnul-s casibus observatum est, aegrotos, qui a cholera ɔnvaluisse viderentur, a febre correptos esse, cu-ıs character magnopere putridus fuit. Interdum ritur etiam e morbis posthumis hydrops, amblyo-ia et surditas. — Nonnumquam cholera unum vel lterum ei propriorum symptomatum, exempli ausa vomitus post quemque ciborum potusque sum, perseverantes diarrhoeas, urinae retentio-em reliquit. Sed hi casus hoc tempore vitam aro minantur.

Symptomata diagnostica.

Sanguis venosus est niger, crassus, viscidus, on oxygenatus sed magis carbonisatus, inde in

organis interioribus colligitur et organorum functiones corrumpit. Aucta secretio ventriculi et canalis alimentarii sursum deorsumque. Impedita bilis secretio. Suppressa urinae secretio. Dolor ardens characteristicus in regione epigastrica et cordis scrobiculo. Spasmi. Corrugatio extremitatum. Animus demissus et afflictatus. Conscientia usque fere brevi tempore ante mortem semper manens. Vox singulari modo mutata, inde etiam ab nonnullis »vox cholerica« nominata. Status exhaustus omnium fere functionum vitalium. Faciei insolitus adspectus.

Quantopere haec cholera epidemica his symptomatibus a cholera priorum temporum et aliis morbis differat, facile est intellectu.

Symptomata prognostica,

ex iis locis elucent, in quibus supra sub a et b. studii tertii sermo erat.

Denique notandum est, symptomata hujus morbi non semper ordinem eundem observare et nonnulla imo characteristica interdum abesse. Plerumque cholera juxta cetera symptomata cum diarrhoea incipit, quam vomitus, spasmi et alia symptomata descripta sequuntur. Rarius cholera cum diarrhoea, spasmis ceterisque symptomatibus et quidem sine vomitu apparuit, et multo rarius casus contrarius. Sunt adhuc aliae in phaenomenis morbi abnormitates, quas omnes autem referre hujus libelli spatium non licet.

DE ORGANORUM FUNCTIONE INTER HUNC MORBUM.

De functionibus cerebri et nervorum.

Quamquam conscientia manet usque ad mor-
n, attamen conditio aegroti interdum debilitati
nilis est, quam ebrietas efficit. — Caput est
epe grave, pariter dolorosum in variis ejus locis.
grotus interdum vertigine laborat et aliis jam
tis capitis affectionibus. — Spasmi sunt modo
nicae modo clonicae modo mixtae naturae et ga-
ocnemios, pedum, manuum et digitorum muscu-
, primum ut fieri solet, corripiunt, modo hic,
odo illuc apparentes, nunquam autem simul mus-
los extensorum et intensorum invadentes. Deinde
asmi abdominis et tunc pectoris musculos aggre-
ediuntur. Extremitates superiores multo frequen-
us qnam inferiores a spasmis corripiuntur. Mus-
li autem faciei, colli et dorsi numquam vel ra-
ssime hac spastica constrictione laborant. Si mus-
lus spasmo corripitur, pars ejus carnosa contra-
tur et format durum quasi nodum cum tanta
rtitudine et vehementia, ut aegrotus propter
aximos dolores magnopere exclamat. Frictiones
fomentationes interdum hos spasmos ab una
rte musculorum ad alteram pellunt. Dolore
rreptae partis paene cessante, mox novus cla-
or novum impetum et dolorem indicat. — Spas-
us etiam in toto ventriculo, duodeno et ductibus
sticis (unde quoque a nonnullis bilis impedita
cretio explicatur) domicilium suum habere vide-

tur. Scott narrat, memorabilem musculoru abdominis fortissimam constrictionem spasticam i terdum esse, ita ut abdomen ad spinam vertebr rum contrahitur. Marshall narrat duos casu in quibus spasmi orti sunt, postquam aegroti ja mortui existimabantur. In duobus casibus aegro per totum morbum nullis spasmis laboraverunt.

b) De functionibus pulmonum.

Tussis et pectoris dolores nunquam observan tur. Initio morbi respiratio est accelerata et fortior progrediente autem morbo sensim sensimque len tior fit, mox autem interrupta usque paulatim om nino desiit. Dr. Davy observavit, aerem e pul monibus exhalatum acidi carbonici, quod apud sa nos plerumque adest, tertiam partem continuisse. — Interdum musculi ad respirationem necessarii a spasmis corripiuntur, tunc respiratio esse videtur asthmatica.

c) Functiones cordis, arteriarum, et sanguinis conditio.

In primo impetu morbi pulsatio cordis et arteriarum, quod attinet ejus frequentiam et fortitudinem, augetur, sed raro magis quam centum pulsus ictus per tempus unius horae sexagesimae partis sentitur, et jam post breve tempus dimidiae horae usque ad horam integram arteriarum pulsatio in omnibus ramis manifeste imminuta est et arteriarum vis in capite, ei in corde, quod adhuc valens manet, respondet. Attamen cordis vis ab

gra valetudine et a vehemente inflammatione nopere se differt, ea de causa Conwell corpulsationem molestam et operosam pugnam apat. — Pulsus in carpo morbi initio est varius, grediente autem morbo semper semperque deor, irregularior, lentior fit et saepe ineunte mo et vomitu in externis extremitatibus non lius est sentiendus; attamen aegroti adhuc per iod tempus interdum vivunt, cujus Kellet iorabile exemplum narrat. — Cutis venae et riae interdum sub hac conditione adhuc animertuntur, nec omnino sunt collapsae, si etiam us non amplius sentiuntur. Si haec vasa in statu aperiuntur, sanguis in iis contentus ef-, tunc vasorum parietes mox collabuntur et uis non amplius apparet.

Singularis qualitatis est sanguis in hoc morbo. nim morbi initio venaesectio instituitur, tunc ic quidem sanguis effluit, attamen maxime est cydatus, niger, crassus, imo etiam imminutae peraturae. Numquam sanguis in efformata chovenaesectio detractus in serum et cruorem seitur, sed celeriter ad massam homogeneam coatur. In minori cholerae vehementia aliquantuquidem serum sejungitur, sed etiam in his casinulla crusta inflammatoria videnda erat. — Si sanguis venosus et niger aëri exponitur, tunc rubrum colorem accipit. — In iis casibus, ubi era cum incitationis signis incepit, hic sanguinis r color minus observatur, quam si morbus virium collapsu incessit.

d) De functionibus ventriculi et intesti-norum.

Plerumque huic morbo perturbationes in ven-triculo et intestinis praecedunt, quod eo magis e observandum, quoniam signa indicantia imminent morbi esse possunt. Nonnulli aegroti ciborum s tietatem, alii dolorem in regione cordis scrobicu alii sensum prementem, vel constrictionem, praec pue calorem ardentem in regione epigastrica acc sant; tum sequitur nausea, vomitus, diarrhoea quidem sine doloribus vel molestiis. Nonnu aegroti post excretiones bene se habere putant. - Primae alvi excretiones cibos et in universu faeces continent. Si in ventriculo nulli ampli cibi adsunt, tunc evomita massa fuit liquid viscida, sine odore et gustu, sine colore vel sul albi coloris, interdum substantias floccosas, nullu autem bilis vestigium continuit. — Si canalis al mentarius vacuus erat, tum sequentes excretion in floccosis, evomitis substantiis similibus, viscid liquoribus sine odore constiterunt, qui interdu parvas, nigras natantes partes continuerunt. — C pia et frequentia secretorum sensim sensimque saepe incredibili modo augetur, abdomen collab tur, et molestus dolor in abdomine accusatu Si lethargia intravit, tum vomitus cessavit, sed a vinae excretiones involuntarie continuatae sunt interdum frequentius, imo etiam post mortem mult liquida ex ore et ano effluxerunt.

Sitis insatiabilis, sicut ardens ille dolor in re-gione epigastrica, fuerunt manentia symptomata.

De bilis, urinae et salivae secretionibus.

Bilis secretio in hoc morbo non suppressa sed
ius impedita est. Nam bilis transitus in duode-
n constrictione ductuum choledochorum spastica
osimiliter plerumque prohibetur, quod e vesica
ca bile completa in cadaverum sectione obser-
ı, et e valde angustis ductibus cysticis elucet.

Urinae secretio est morbi initio parca, postea
em plerumque suppressa, quod nonnulli e con-
.u nervoso explicant, alii autem ex eo, quod
um ureum in sanguine aegrotorum reperitur,
le causa quoque renes nullam urinam e sanguine
rnere possunt. Verosimiliter deficiens urinae se-
io explicatur e nimia copia sursum deorsumque
etorum aquosorum, de qua re jam supra sermo

Quamquam nausea, quae in aliis morbis secun-
ı experientiam salivae excretionem augere solet,
uenter accusatur, attamen in hac cholera epide-
ı salivae secretio non solum parca et rara sed
n plerumque suppressa observatur. —

f) De functione cutis.

Cutis aequali modo ac in hominibus, qui mor-
canalis alimentarii laborant, se habet, et fere
per frigida est, saepe viscido, profuos sudore
cta, plerumque autem sicca et brevi tempore
mortem calida et praecipue in trunco et ca-

Frigus et siccitas cutis e consensu cum ventri-
culo et canali alimentario a nonnullis medicis ex-
plicantur, alii autem originem ducunt e circulatio
penitus e peripheria cessante et e circulatione su
pressa in vasis capillaribus superficiei cutis. —
omnes vires collapsae sunt, tum cutis est insensib
lis, vesicatoria nullum effectum praebent, in
etiam acida mineralia et aqua calida. Scott har
insensibilitatem minuta vi in cutem explicare st
det. — Cutem praecipue in digitorum apice fla
cidam interdum fuisse et brunneum colorem h
buisse quoque observatum est. —

DE SANANDI REMEDIIS.

Cholera est tantus et periculosus morbus, ta
saepe et celeriter mortem affert, ut omnia in rec
et bona sanandi methodo et quidem aptorum et e
ficacium remediorum celeri applicatione posita sin
ad quem finem aegrotus nullum temporis momen
tum amittere liceat, quum tempus magnopere s
pretiosum ad servandam vitam. Sanationi attame
adhuc impedimenta sunt, quoniam primum morl
symptomata nondum satis cognita et explicata sunt
deinde quod medicamenta contra choleram comme
data non ubique nec omni tempore candem utilit
tem, parem vim et cundem effectum praebuerun
— Quis autem non concedat, characterem morb
qui jam in tam variis terris et variis temporibu
apparuit, in ejus symptomatibus non eundem maner

nne locorum situs et solum, aër, anni tempora omnino climaticae rationes quendam vim in chole- benignitatem aut malignitatem haberent? Num ninibus ubique eadem constitutio est, pares vires eadem valetudinis conditio, si a cholera corripi- ur? In multis Indii ab Europaeis et hi iterum er se differunt. Nonne igitur apud morbi et ninum hanc varietatem etiam vim et effectum dicamentorum varium esse oportet? Praecipue mea sententia igitur est opus, ut medicus, ubi- que sit, loci et climatis qualitates et homines, ad eorum vivendi rationem, vires, temperamenta , accurate cognoscat et cum diligente usu ex- ientiae ab aliis jam factae ipsi suae experien- se tradat, et omni tempore e suo judicio et ex cationibus sanandi methodum instituat.

Huic parvo libello non licet omnes sanandi hodos, omniaque in hunc morbum adhibita me- mentà afferre. Quam ob rem me contentum oportet ea remedia commemorare, quae in a plerumque utilitatem praebuerunt, aut com- ndata sunt. —

Primae indicationes consistunt in tollenda or- orum internorum congestione, in evitanda or- orum abdominalium inflammatione et in sangui- circulatione, regulari transpiratione, bilis secre- e restituenda; deinde in spasmorum, vomitus diarrhoeae supressione et in tollendis morbosis eriis, quae in canalem alimentarium secretae que accumulatae sunt.

SANGUINIS DETRACTIO.

Inter primas indicationes pertinet, ut congesti sanguinis in inferiora organa tollatur et regular sanguinis circulatio restituatur. Quam ob rem d venaesectione praecipue est cogitandum. Cuju consilium est sanguinis copiam imminuere, ut co et pulmones ab oppressione liberentur et functio nibus iterum praestare possint. Hoc autem solum modo in prioribus morbi stadiis fieri potest, prius quam pulsatio in carpo cessavit. Auxilium cele igitur opus est. Postero tempore sanguis raro e ve nis effluere vult, vel tantummodo in parva copia, it ut sanationis spes absit. Interdum quidem magn sanguinis copia effluxit, tunc autem effluere subit cessavit, et aegrotus celeriter mortuus est. In hi casibus ea sanguinis pars detracta esse videtu quae in venis fuit, quum jam circulatio desiit e venae evacuatae erant. Itaque etiam nonnullorun sententia falsa oritur, mortem [quae his in casibu etiam sine venaesectione intrasset, quum morbu nimie progressus esset] venaesectione acceleratan esse. — In aliis casibus aegroti etiam post venae sectionem in posteris stadiis convaluerunt; tun scilicet ex medici voluntate tam diu sanguis effluxit usque circulatio facta est regularis. Initio sangui fuit crassus, niger, apparuit guttatim, sensim sen simque autem tenuior erupit, et quum rubrum co lorem acciperet, quod semper signum sanationis fau stum est existimandum, facilius effluxit et statin venaesectio a medico finita est.

E symptomatibus venaesectionem reiterare li-
, et si opus est venaesectionem nonnunquam re-
ere, tunc nonnulli commendant, eam sensim sen-
que in omnibus quatuor extremitatibus, crucia-
instituere. Anneslcy consulit in omnibus ca-
us et in omni stadio venaesectionem instituere.
Interdum in posteris morbi stadiis excitatior
guinis motus accidit, qui verosimiliter indicat,
uram restituere circulationem studere. Hoc
iporis momentum minime ad venaesectionom ad-
endam negligendum est.

Nonnulli quidem aegroti etiam sine venaesec-
ie convaluerunt; sed in hac sanandi methodo
nerus mortuorum semper major fuit, quam con-
escentium. Experientia etiam docet, nullum
e casum morbi sine congestione periculosa in
m vel alterum organon apparere. Quam ob
ı non liceat, solummodo alia remedia sine san-
nis detractione adhibere.

Sanguinis detractio etiam, exempli causa, ad
m meliorem opii, medicamenti in cholera boni,
eparat. — —

Si igitur his venaesectionibus sanguinis copia
uatur, tunc etiam cor iterum facilius se con-
nere valet et sanguinis oxydatio et decarboni-
o, quod maximi momenti est, melius procedit,
sanguis ergo deoxydatus tollitur, ex quo vitio-
aliorum organorum functiones et nutritiones
ıntur.

Quum venaesectio non amplius institui possit,
d sanguis non effluere vult et simulque symp-

tomata periculosa minantur, tunc hirudines in loco idoneos applicandae sunt. — Si post venaesectionem abdomen est dolorosum et digitorum tactum non ferre potest, item apud capitis molestas affectiones, aliarumque partium corporis dolores magnos, tunc etiam hirudines adhibendae sunt.

Sed venaesectio, si modo institui potest, hirudinibus semper anteponenda est. Illi casus tantummodo excipiendi sunt, in quibus cholera cum permagna omnium virium consumtione intrat.

Sanguinis detractiones locales solummodo adhibitae raro magnam utilitatem praebuerunt, quod vasa sanguifera magna non satis celeriter evacuari possunt; sanguinis igitur circulatio manet impedita et celerem utilitatem, quae e venaesectione sequitur, non assequitur. —

Pulsuum conditionis rationem ante venaesectionem habere, non semper opus est, quum saepe in maximo vitae periculo, ubi venaesectio optimum effectum praebet, pulsus saepe ob debilitatem paene tangi potest.

Quod attinet sanguinis detrahendi copiam, semper haec in omnibus morbi casibus e constitutione aegroti et symptomatum vehementia terminatur. —

Symptomata, quae praeter congestionem, sanguinis detractionem indicant, haec sunt: dolor vehemens et ardens in regione scrobiculi cordis et umbilicali, magnae respirationis molestiae, pectoris anxietas, capitis magni dolores, gravitas et obnubilatio simulque magna photophobia. —

Calomelas.

Sicut apud omnia in cholera adhibita medica-
nta, ita quoque de mercurio dulci non omnes
dici consentiunt, quorum alii utilitatem ejus
lant, alii autem negant; plerique tamen conve-
nt, hoc medicamentum in cholera magnopere
e esse.

Hydrargyrum muriaticum mite post venaesec-
em tunc bene adhibetur, si paucae alvi dejec-
es adfuerunt, si bilis haerens evacuetur, hepa-
functiones liberiores fiant et alvi artificiosis de-
ionibus pars corrupti sanguinis in canalem ali-
ntarium transducatur et hac ratione sanguinis
litas melior reddatur. Magnae ejus doses ad
quenda haec consilia aptae videntur. (Lichten-
t l. c. I.). — Conwell dicit, mercurium dul-
sanguinis accumulationem et dispositionem ad
gestionem sese inclinantem minuere et secre-
ibus ad valetudinem necessariis fauere. Iohn-
idem medicamentum adhibuit, ut proportio-
regularem inter morbosam sensibilitatem et
etiones restitueret, et bilis secretionem effice-
et Annesley mercurio dulci massam argilla-
coloris, (claycoloured), quam apud sectiones in
stinis crassis reperit, tollere voluit.

Ubi autem multae alvi dejectiones adfuerunt,
medicamentum aut in usum non vocatur aut
lerumque cum opio conjungitur. — In univer-
conjunctio mercurii dulcis cum opio vel nuce
ica valde laudatur, quod praecipue bilis se-

cretioni et excretioni favet. Aequali modo vi mercurii dulcis in conjunctione cum medicamenti antimonialibus commendatur ad restituendas secre tiones. — Corbyn adhibuit mercurium dulcem cum tinctura opii et oleo menth. pip. seu cajepu Alii conjunxerunt calom. cum extr. hyosc. vel cum herb. digit. vel apud permagnos spasmos et aegro tos valde sensibiles cum moscho vel cum castoreo

Si alvi excretiones virilem vel griseum colo rem post usum hydr. muriat. mitis ostendunt, tun ab hoc medicamento abstinendum est.

Medici anglici casu fortuito in doses magna hujus medicamenti inducti sunt. Ex errore enin quidam aegrotus cholera laborans semel scrupulum integrum hydr. muriat. mit. et LX guttas tinct opii sumsit et convaluit. — — Apud homines ro bustae constitutionis majores doses calomelanos utiliores esse et celerius auxilium afferre viden tur, quam parvae et frequenter repetitae doses quibus intestina debilitantur et diarrhoea perdurat Apud magnas etiam doses in hoc morbo Calome las ptyalismum non excitavit et verosimiliter prop terea, quod celeriter alvi dejectiones efficiuntur. — Quod denique in universum dosin ipsam et tem poris intervallum, quo hoc medicamentum detur attinet, hoc e symptomatibus et viribus aegrot medici ipsi judicent. Non audeo dosin certam con stituere, quod in aliis terris sunt alii homines aliarum virium. — Ex eadem causa in omnibus adhuc commemorandis medicamentis dosis a me incerta manebit. —

Opium.

Opium mox post eruptam choleram optimum ectum praebuit, nondum autem simili modo post ormatam choleram. — Hoc medicamentum con- morbosam ventriculi sensibilitatem, spasmos, nium vomitum et alvi dejectiones frequentes, fecto valde utile est. Sydenham (l. c.) di- : »at vero diligenter est animadvertendum, quod non accesserit medicus, nisi postquam aeger omitu ac dejectionibus ad horas aliquam multas ontinuatis exhaustus at jam frigescunt extrema embrorum; hoc inquam casu, omissis aliis qui- uscumque auxiliis, recto cursu ad sacram hujus orbi anchoram, laudanum intelligo, confugien- um est; quod non tantum exhibendum est ur- entibus symptomatibus sed etiam cessante vo- itu ac diarrhoea etc. etc.« Frank (epitome curand. homin. morb. lib. V. p. II.) inter alia it »hic sola tinct. Thebaica ad guttas XV. pri- um post quartam quamvis horae partem, donec omitus omnis sedetur, decem ad guttas vel sac- haro instillata, vel cum aquae melissae vel sim- lici paucissima quantitate porrecta omnem hic aginam absolvit. Necesse vero est a vomitu essante non illico remedium suspendi, sed inter- allis nunc quidquam longioribus, ac minores ad oses, nisi sopor insequatur, per dies aliquot xhiberi.«

Utrum magnae a medicis Anglicis datae doses . XX p. d.) necessariae sint, ex universis causis

nec negari nec concedi potest. Semper autem magnae doses in clysmatibus non commendandae sunt, quum experientia docet, opium per clysma adhibitum profecto non minorem vim quam per os habere.

In universum apud usum opii in hoc morbo semper valde cauti esse debemus, ne congestio cerebrum versus et quidam sopor oriatur, quod faciliter fieri possit.

Tam diu, quam pulsus durus et fortis sentitur, opio uti non licet. Si autem post venaesectionem pulsus est parvus et celer, et nimie aucta corporis sensibilitas remanet, tunc opium indicatum est. Hoc etiam praecipue referendum est ad ventriculi maximam sensibilitatem, in quo propter numerosos nervos symptomata spastica tam vehementia fieri possunt, ut aegrotus spastico statu moriri possit.

In efformata cholera magnae doses opii facillime maxima pericula (exempli gratia typhum) afferre possunt. Attamen parvae ejus doses semper utiles sunt, in his vero stadiis opium numquam solummodo est adhibendum, sed e consensu multorum medicorum cum hydr. muriat. mit. optime conjungitur.

Taylor commendat magis opium purum quam tincturam opii, quod tinctura adhibita saepe vomitus non minuitur sed augetur. Ex eadem causa Boyle iterum tinctura opii in clysmatibus utitur. — Si autem opium solummodo datum nec vomitus, nec spasmos minuit tunc ab aliis cum

mphora, calom. et apud symptomata periculosa
um moscho conjungitur.

Si vomitus et alvinae excretiones nec vehe-
entes nec in comitatu malignorum symptomatum
nt, tunc non semper opium statim in usum vo-
ndum est, quum hae excretiones interdum na-
rae contentiones ad tollendas materias morbosas
istimandae sunt.

Cessante vomitu et diarrhoea opii usus ad im-
edicndos recidivos per nonnullum adhuc tempus
ommendatur.

Calor, Balnea, Frictiones et Rubefacientia.

Haec remedia externa ad sanationem maxime
ilia sunt, minime deesse debent, et primum lo-
im post venaesectionem occupant.

Prae omnibus calor et quidem calor siccus ex
ea sententia magnopere in cholera commendan-
is et laudandus est. Calor ad restituendam san-
iinis circulationem et cutis transpirationem mul-
m affert. Maxima esse utilitate credo, si aegro-
s semper calorem siccum et modicum accipere
ubique ab hoc circumdari possit. Quantam
ilitatem epithemata calida et quidem sicca ex
ena, sali, furfure, avena, cinere etc. afferant,
ter omnes satis constat. Itaque commendata
iam balnea calida ex arena parata utilitatem pro-
ittunt. — Quam utilitatem calor siccus praebet,
ter multa exempla etiam hoc demonstrat: servus
edici White, qui admoto magno igne corpus

calefaciebat et praeterea inunctionibus utebatur, convaluit (Conwell). — Nonne sanandi methodus civis Moscoviensis Chlebnikow, a nonnullis medicis commemorata in calore (quamquam etiam in calore humido) plerumque sicco posita est? Methodus ejus haec est: aegrotus accipit cochlear plenum magnesiae (verosimiliter carbonicae), tunc tegumentis calidis simulque permulta et calidissima nec minus cum aqua ferventi perfusa foeni paleat egitur, ut transpiratio efficiatur. Si corpus post sudorem siccatum est, eadem methodus repetitur et postea aegroto liquor Hoffmanni et medicamenta roborantia dantur. Tinctura guajaci ab hoc cive quasi medicamentum palliativum commendatur.

Quum plerique medici modicum et calidum sudorem, cujus praesentia in hoc morbo plerumque faustum signum habetur, efficere student, ea de causa calor siccus eo magis est commendandus, quoniam aegrotus, dum calor adhibetur, nec tam faciliter refrigerio exponi nec ejus vires intendi possunt, quod in balneis calidis saepe accidit. —

Profecto autem non parvi momenti balnea calida sunt, et si quoque concedendum est, aegrotos saepe his balneis perfrigescere, vires eorum descendo in balnea et escendo, defricando et vestiendo contenduntur, attamen minime dici potest, balnea calida plus nocere quam utilitatem afferre, quum haec incommada jam commemorata faciliter et caute evitari posunt.

Quod attinet balneorum temperaturam a non-
ıllis calidissima balnea laudabantur, saepe autem
on felicem eventum praebebant. Nimio enim ca-
ore magnus et profusus sudor evocatus est. Initio
uidem morbi transpiratio universalis calida mag-
opere salutaris est; postea autem si aegrotus se-
retionibus frequentibus et continuis multas aquo-
as materias amisit, magnus sudor periculosus est,
uod sanguis reliquo sero privatur, inde crassior
t ideoque circulatio impeditur. Ex eo etiam elu-
et, cur multi aegroti post adhibita balnea calida
ajorem anxietatem et inquietudinem ostendunt.
uam ob rem primis morbi stadiis et quidem mox
ost primam venaesectionem balnea calida exhi-
enda sunt. Non jure Blumenbach rejicit usum
alneorum universalium calidorum, dicens: com-
odum caloris ex his balneis ortum non solum
raetereuns esse, sed stiam superari nocua oppres-
one quam aqua in corporis superficiem efficiat;
ıde sanguis adhuc magis ad internas partes pella-
ır et periculum suffocationis augeatur, quam ob
em aegroti in balneo non bene se habeant. —
uaeritur autem in quo morbi stadio, inter quae
ymptomata et in qua nam temperatura, de quibus
mnibus Blumenbach nihil dicit, aegroti bal-
eis usi sint. — Eo magis autem Blumenbach
edulivia calida commendat.

Sokolow dicit: balnea raro utilitatem ha-
ere, si spasmi jam inceperint; sed in vehemente
nxietate, pulsu debili et frigidis extremitatibus
ericulosa fuerunt.

Balnea kalina a Tilesio commendata utilia quidem esse videntur; quaeritur autem, utrum eorum utilitas tam magna et omni tempore tam certa esset, sicut Tilesius contendit.

Majori et tutiori utilitate ea calida balnea mihi esse videntur, quae sanguinis temperaturam non multo magis excedunt.

Quam diu aegrotus in balneo maneat et quoties eo utatur, a symptomatibus pendet. Plerumque autem et cum maxima utilitate mox post primam venaesectionem balnea in usum vocantur. —

Absente ad balnea occasione pauperibus (sed etiam divitibus propter bonum effectum) haec methodus, a Purpurew laudata, commendanda, est: Aegrotus calidis tegumentis tegitur, sub quibus spatium satis magnum manet ad diffusionem vaporum ex aceto et aqua paratorum, quae liquida in lapidem candentem infunduntur. Hi vapores magnum sudorem calidum efficiunt, qui semper signum bonum instantis sanationis habendus est. Hoc experimentum e symptomatibus bis vel ter quotidie institutum est. (Lichtenstädt l. c. I.).

Balnea vaporina laudem quidem iis attributam merent, attamen majorem adhuc utilitatem afferrent, si ubique tali modo instituta essent, ut e medici voluntate caloris modus constitui possit.

Magnam etiam utilitatem promittunt epithemata calida spiritu camphorato et liquore ammonii (et fortasse etiam ex aliis aethereis medicamentis) parata, quae Sokolow propter bonum effectum commendat.

Lindgroen laudat epithemata calida ex her-
s aromaticis et cum aceto parata in pedibus, mani-
us et capite et dicit, haec epithemata in capite ap-
icata sensum injucundum in oculis reconditis, ver-
ginem et inclinationem ad vomitum ex hac profi-
scentem statim supprimere aut mitigare.

Frictiones et rubefacientia quasi ea remedia, ıac etiam functiones cutis animant et restituunt, plerisque medicis in cholera magnopere laudanr et jam initio morbi adhibenda sunt. — Hae ictiones instituuntur plerumque cum pannis laneis, ıi vel calidi et sicci, vel baccis juniperi, succio suffiti, vel aethereis, balsamicis liquoribus irri-.ti sunt. Praecipue ad frictiones hoc linimentum, ıod propter optimum effectum in cholera linientum antecholericum nominatum est et magnam oriam assecutum est, laudatur:

Rp. Theriac. dr. ii.
Acid. nitr. dilut. unc. ii.
Ol. terebinth. unc. iii.
Mell. despum. unc. i.
Spirit. vin. rectif. unc. vi.
M. f. linimentum.

ıae frictiones corporis frigus praecipue extremitum tollunt, calorem, sanguinis circulationem in ternis corporis partibus restituunt, et hoc modo vulsionem efficiunt, spasticos impetus mitigant et res excretionibus exhaustas elevant.

Interdum autem frictiones cum medicamentis excitantibus et omnino spirituosis nullam utilitatem ostenderunt, fortasse propterea, quod aut haec medicamenta volatilitate sua parvas corporis caloris reliquias magis minuunt, quam sustinent et augent, aut morbus nimie progressus est.

Huc pertinent inunctiones cum Oleo hyoscyami, lauroc. terebinth., junip., foenic., amygd. amar., cajeput, cinnam. aeth. cum Tinct. fuligin., liquor. guajac. succent., tinct. Kalina, tinct. camph., phosph. etc. cum unguento ammon. et aliis solitis unguentis. — Sinapismi (qui interdum liquore ammon. caust. acuti sunt) in suris, planta pedum, cruribus, spina dorsali, lumbis etc. — Cucurbitulae siccae in abdomine applicatae. — Vesicatoria vim suam lentius ostendunt, qua re aqua coquens et acida mineralia saepe praeferenda sunt. Post eorum autem effectum, vesicatorium in cordis regione, si ejus functiones lentissime procedunt, aut in abdomine, si vehementes dolores adsunt, aut in aliis e symptomatibus aptis locis simul adhiberi potest, et jam in maximo periculo tali modo utilitatem praebuit. — In eadem ratione acidum nitricum est efficax, quod Powell primus ad hoc consilium adhibuit, et Scott aliique commendarunt. Powell praecordia cum acido nitrico crudo (aqua forti) oblinebat, usque cutis rubescebatur, tunc hoc acidum cum aqua aut solutione Kali carbonici abluebatur.

In gravissimis et periculosis casibus etiam moxa in spina dorsali et ferrum candens in abdo-

ne propositum est et interdum cum felici eventu n in usum vocatum. E principio Hippocra-s (Aph. I. 6. ἐς τὰ ἔσχατα νουσήματα αἱ ἔσχαται ϱαπεῖαι ἐς ἀκϱιβείην κϱατίσται) et Celsi (de ed. lib. III. cap. XI, vehementi malo nisi aeque hemens auxilium succurrere non potest) haec media quidem non sunt rejicienda, sed etiam hoc xilium magnopere est dubium.

Sanguinis detractio, hydrargyrum muriaticum te, opium, balnea frictiones et rubefactientia nt hucusque remedia prima contra choleram. nnia alia in hunc morbum adhibita medicamenta ll ad eadem vel ad cetera symptomata referenda nt et latiori explicatione non carent, quum prin-pia universae Therapiae hic satisfaciunt.

Nonnulla adhuc medicamenta igitur breviter feram.

Propter sensibilitatem ventriculi et omnino nalis alimentarii pleraque medicamenta interna n bene feruntur et saepe evomuntur. Quam rem etiam difficile est judicatu, qua in forma nedia dentur et in quali dosi, ne ventriculo lestiae afferantur. Experientia autem docet, dicamenta in forma guttarum in plerisque ca-us cum bono effectu esse adhibita. Praecipue hac ratione liquores aetherei, tinct. valer. volat., uor. Corn. Cerv. succ., tinct. mosch., tinct. camph. similia medicamenta ejusmodi laudantur. —

Apud maximam ventriculi sensibilitatem, it ut omnia sumta mox evomantur, Blumenbacl internum usum glaciei magnopere laudat, quae e magnam utilitatem praebuit, ita ut postea appro pinquante nausea semper mox glaciem adhiberet Ipse autem glacie non ad sanationem uti voluit, sec potius ad supprimendam ventriculi sensibilitatem e ut eo facilius medicamenta interna indicata ferrentur. Vetuit usum glaciei apud pulsus fortiores apud sudorem, qui symptomatum vehementiam mitigat, ne crisis interrumpatur.

Alii medici contra vomitus magna cum utilitate praecordia cum glacie lavari jusserunt, simulque epithemata frigida adhibuerunt. —

Si aegrotus nulla medicamenta fert et omnia evomit, tunc Wallace hanc mixturam: Rp. opii pur. gr. ii, Calom. gr. xv. mell. dr. j. m. f. mixt., in linguam inserit. Tali modo aegrotus cum utilitate sensim sensimque hanc mixturam, quae etiam in corpore manere solebat, deglutit.

Pertinacissimus est vomitus in hominibus, qui potuum spirituosorum usui dediti sunt. In his casibus Sokolow praescripsit gr. x Supercarbonas sodae sive magnesiae simulque aquam menth. pip. cum succo citri vel aceto bibi jussit, et postea Calom. et opium dedit.

Contra vomitum etiam potio Riverii magna cum utilitate adhibita est, quae sicut in omni vomitu spastico bonum est medicamentum.

Tilesius utitur arnica mont., ubi pulsus nec plenus nec durus est, apud magnam ventriculi sen-

ibilitatem, praecipue apud siccam et calidam cutem, t quidem infuso herb. et flor. arnic. mont. cum b. menth. pip., flor. chamom., samb., camph., opio, aphtis acet., angelica, anis. stellat. cinnam, valer. tc.

Si vomitus minuitur et cutis calida et humida it, tunc Milwood magnesia (scr. IV. p. d.) carbon. ititur, qua nullus vomitus oritur, sed bis aut ter lvus deponitur.

Quum post primum medicamentorum usum vomitus omnino evanuit, tunc interdum canalem alimentarium purgare commendatur, ad quem finem autem medicamenta purgantia, Jalapp., rhab., scammon., calom. a medicis Anglicis adhibita non laudanda sunt, sed potius medicamenta leviter solventia, et quidem decoct. gramin. bard., tarax., sapon. cum additamento tartari stib., mitium Kalinorum, mannae commendanda sunt (Elsner l. c.).

Jänichen credit: in magna nausea consilio firmo sibi proposito ad vomitus inclinationem supprimendam, vomitum impediri (?) posse, attamen melius et tutius esse infusum concentratum coffeae. Si autem vomitus jam intravit, tunc acidum carb., opium, olea aetherea, aquam Kalinam frigidam aut calidam, sinapismos et vesicatoria in cordis scrobiculo adhibuit.

Sicut in omnibus morbis ita etiam in cholera hac epidemica ad diarrhoeae, tenesmi, borborygmorum suppressionem clysmata e principiis therapiae universalis parata cum utilitate in usum vocata sunt.

Contra diarrhoeam et tenesmum Tilesius decoct. mucilaginosum Salep, seu decoct. orchid. cum aqua vel vino rubro, clysmata ex amylo parata, bonum jusculum commendavit; alii dec. salep cum syr. diacod. (praecipue contra diarrhoeam aquosam), clysmata ex amylo cum opio seu cum decoct. ratanh. parata. — Si excretiones biliosae apparent, tunc remedia solventia et purgantia per aliquod tempus adhibenda sunt (Annesley). Praecipue hoc tempore liq. Kali acet. indicatur, quo simul urinae secretio augetur.

Richter (Lichtenstädt II. 25. l. c.) usum extracti nucis vomicae contra diarrhoeam in posteris morbi stadiis commendat.

Tilesius (l. c.) corticem cascar. optimum ventriculum roborans medicamentum, sublatis canalis alimentarii sordibus acribus, et in similibus casibus quassiam, simarub. et rad. Colombo laudat et cum bono eventu in usum vocavit.

De siti vehemente tollenda non omnes medici consentiunt. Plerique decoct. aven., vel oryz., salep., hord. etc. omnino eos potus, qui in morbis inflamatoriis adhibentur, laudant; alii aquam cum aceto, aquam puram commendant; Milwood potui usitato spiritum nitri dulcem [fortasse contra urinae retractionem] addidit. — Simili modo medici dissentiunt, utrum potus esse debeat calidus aut tepidus aut frigidus. Experientia autem docet, potum antiphlogisticum mediocris temperaturae maxima utilitate fuisse.

Aegroto autem omnem potum negare non pro-
potest.

In nonnullis casibus bono effectu tartarus stib.
sum vocatus est et quidem apud prima morbi
tomata utebantur granis viii; his sumptis vo-
m et alvi dejectiones apparuisse, bilem evacua-
esse et paulo post convalescentiam intrasse
nt. Apud minorem morbi vehementiam gra-
v, imo etiam gr. ii tantummodo utuntur. Et
eres gravidae hanc methodum bene tulerunt
ostea liberos viventes pepererunt.

Si maturo tempore tartarus stib. adhibetur,
spasmi non apparent neque raro convalescen-
celerrime sequitur (Conwell).

Conwell narrat, magnesiam carbonicam
ap. i — dr. i p. d.) in lacte recente sumtam
vallis horae dimidiae usque ad horam integram
n fuisse. Nescit autem utrum alia medica-
a conjuncta fuerint.

James Boyle ipecacuanham, ut sanguinis
lationem regularem restitueret simulque in
us choledochos ageret, cum bono effectu
..

In iis casibus, ubi opium nullum auxilium
ebat, nonnulli acid. sulph. dilut in magnis do-
aut acid. nitr. adhibuerunt.

Nonnulli, sicut priori tempore Sydenham
i veteres medici, morbi initio dederunt jus-
n magnopere tenue, e carne elixa et quidem
lina paratum, quae magna cum copia aquae

est coquenda, ne jusculum nullum carnis sapor habeat. Quod jusculum aegroto largiter dat etiamsi aegrotus continuo evomit. In elsyma forma etiam jusculo usi sunt.

Prof. Dr. Henschel (l. c.) nonnulla India a populo cum utilitate adhibita medicame refert et quidem haec: Infus. radic. dolichi p rientis, rad. Cyperi rotundi (ab Indiis Moot app latus), fabam St. Ignatii conjuncta cum Coco m divica (L.); horum medicamentorum utilitat praecipue fabae St. Ignatii cum magna doctrina sagacitate probat et commendat. Attamen ma experientia de utilitate horum medicamentor certius faciat.

Jänichen contendit, statum singularem phosum, qui aegrotos absentibus jam choler symptomatibus in convalescentia interdum corrip non semper ex opio aut aliis medicamentis excita tibus oriri posse, sed verosimiliter e priori con tione pathologica, in qua cerebrum, medullae sp nalis cutes et systema sanguiferum fuissent. impedienda symptomata typhosa applicationem fr goris (e capitis doloribus constituti) in capite, c tis incitamenta antagonistica proponit. Contra prin symptomata acida mineralia, praecipue acid. Hal cum utilitate adhibuit et in efformata condition typhosa curam, ut in typho fieri solet, institu numquam autem remediis excitantibus usus est.

Alii autem e contrario, si cessante vomitu diarrhoea aegrotus ad typhum, stuporem, deliriu se inclinat, remedia excitantia et Chinam, serpe

m, valer.', contraj. cum aliis roborantibus, vo-
ibus et ventriculo aptis remediis laudant.

Thomas Hope hoc medicamentum magno-
: laudat: Rp. Acid. nitrosi dr. i, aquae menth.
(seu mixt. Camph. Ph. Lond.) unc. i, tinct.
gutt. XL. — Hujus mixturae quarta pars
i tri — quadrihorio dedit in patella tenuis de-
i avenae; hoc vel aliud simile decoctum mu-
um simulque ab aegroto continuo in valde parva
ia bibitur. —

Novissimis temporibus Dr. Leo, Varsoviae,
isterium Bismuthi optimum medicamentum com-
ndat, quod solummodo (e symptomatibus omni
— trihorio gr. iii. p. d.) in pulveris forma cum
charo simulque aliquantulum potus melissae cum
imo eventu adhibuit. Cum hoc medicamento
diu continuavit, usque nonnulla urinae secretio
aruit. Si hoc autem acciderit, tunc per non-
los adhuc dies pulverem unum mane et vespere
lit. Si lingua muco flavo obtecta erat, huic
veri cum magna utilitate radicem rhei tosti
. iii p. d.) addidit. In hominibus valde pletho-
s et juvenilibus sanguinis detractionem, partim
naesectione, partim hirudinibus praemisit. Con-
dolores vehementes in manibus pedibusque
nctiones mixturae calefactae e liquor. ammon.
ist. (unc. i) et spiritu angel. compos. (unc. vi)
nibuit. — Quaeritur autem, num ubique Ma-
terium bism. hanc magnam utilitatem haberet,
od, choleram tum temporis Varsoviae benignum
aracterem habuisse, cognavi.

In universum ceteris in symptomatibus cu posthuma ex universis therapiae principiis institu tur, ideoque singularia et nova mihi non notan sunt.

De Diaeta.

Decurrente morbo omne refrigerium omne que fortes animi affectiones evitari debent. Vict semper facilis et non excitans observatur; qua ob rem cibis leviter digestivis uti debent: juscul tenuibus vitulinis, ex avibus, pane albo, horde avena, sago et aliis ejusmodi paratis. — De pot jam supra sermo fuit. — Domicilium et ae bonum esse oportet. — In convalescenti victus aliquantulum roborantior esse potest, et fa mes, qui semper hoc tempore permagna est, no mox satiari licet, sed frequenter quidem cibis le vibus semper vero parce uti possunt. — Omni cetera cum diaeta post alios morbos graves con veniunt.

De regimine.

Contra choleram nos tueri possumus, si omne causae jam supra commemoratae et praedisponente et occasionales, quantum fieri potest, evitantur nam omnia, quae directe vel indirecte organismun debilitant, quaecunque vires vitales imminuunt, ex cessus igitur omnis generis, ad choleram disponunt Si nonnullae causae morbi, (exempli gratia aeris e anni temporum mutationes) non evitari possunt tunc contra earum vim organismus defendatur e confirmetur medicamentis tonicis, quae in cuten agunt, functiones organorum digestionis augent e conservant, nec autem vinis et spirituosis, quorum vis excitans celerius organismum relinquit et tun eo magis eum ad choleram disponunt. Praete omnia autem societas et consuetudo et commercium

hominibus, qui aut cholera laborant aut in
inquo aegrotorum habitant, omnino evitari de-
quam ob rem superiorum magistratuum om-
in hac ratione instituta, magnopere salutaria
imanda nec autem negligenda sed potius quam
um sustinenda sunt.

Quomodo cholera apparet?

iter omnes constat, choleram et sporadice et ende-
et epidemice, e variis causis, quae eam efficiunt,
rere. Attamenp lerique medici tantummodo cho-
n sporadicam et choleram epidemicam discer-
, dum choleram endemicam omnino omittunt.
requentissime cholera in terris tropicis, prae-
autem in Asia Australi et quidem in India
ntali et occidentali apparet. Ibi plerumque
sibus calidis saepe jam magna cum saevitia
mice et epidemice regnavit et in posterum
abit. — Praecipue aestate, minus vero per
nnum et numquam hiberno tempore in his
s grassari solet.

In Europa saepius in partibus australibus,
n septentrionalibus, praecipue tempore aestatis
uidem mensibus Julio et Augusto plerumque
dice, sed etiam epidemice, sicut Sydenham
narrat, se manifestavit.

Experientia hucusque docuit, choleram instante
e non modo multo mitiorem fieri sed etiam
ore hiberno semper evanescere solere. Atta-
historia praesentis cholerae epidemicae de-
trat, hunc morbum etiam hiemi resistere posse.

Haec cholera epidemica omnia hominum ge-
aggreditur, nullo temperamento, nulli aetati
t; attamen secundum experientiam liberi et
juvenilis magis quam ii provectae aetatis,
saepius ac feminae et homines alieni magis
incolae cholerae expositi sunt. — Hic mor-

bus ab aeris temperatura non dependebat, n anni omnibus temporibus regnavit; non solum locis humidis et profundis sed etiam in regionib montuosis (exempli causa Nepaul) et aridis erup denique ventus eum non diffuderunt, quum sae aliter quam ventus vertebatur.

OBSERVATIONES APUD CADAVERU SECTIONEM PATHOLOGICAE.

I. Corporis forma externa.

Faciei vultus collapsi et hippocratici; labia aliae ab epidermide non tectae partes subpurpu coloris; oculi reconditi; vasa superficilia contrac et sanguine vacua aut fere vacua; extremitates co rugatae et contractae et coerulei coloris; suffusion in iis locis, in quibus aegrotus durante morbo jacu magna musculorum totius corporis rigiditas.

II. Capitis cavum.

Si calva tollitur sanguis e durae matris vasib effluens viscidus est et coloris brunnei; dura mat autem est niger vel subpurpurea. Si haec cu tollitur, tunc vasa trans cerebrum currentia omni tumescentia, quasi cum fusco, purpureo liquo injecta reperta sunt (Conwell). Arachnoid saepe vel potius plerumque non pellucida, aliqua tulum densata et vicinas cutes adhaerens. Cereb substantia mollis et pulti similis ejusque omnes sin et venae cum nigro, crasso, viscido sanguine magn pere completa (Scott, Keraudren, Labrou se). In ventriculis et inter cutes saepe aliquant lum serosum aut gelatinosum extravasatum. — I columna vertebrali exsudatio sanguinosae lympha vasorum sanguiferorum magna congestio praecip circa caudam equinam, substantia medullae spinal subruber et mollis frequenter observabatur. —

III. Pectoris cavum.

Cor et magni venarum trunci plerumque a crasso, o sanguine intensi, qui sanguis interdum fluidus semifluidus, aut et plerumque coagulatus et tunc itinae similis erat. Ventriculus dexter plerum- ab eodem sanguine completus, interdum sed etiam ventriculus sinister. Cordis substantia llior et facilius lacerari poterat.

Pulmones minuti, collapsi, plus minusve lan-li, cum nigro sanguine completi, interdum gra- res, carnosiores et hepatisati (Ke audren, nesley); superficies eorum pc erior nigro- rulei et nigri coloris (Cowell). — Pleura pallida ana. — Pericardium normale interdum aliquan- m serum continens.

IV. Abdominis cavum.

Apud aperiendum odor singularis injucundus, ecipue in celeriter mortuis (Annesley, Jame-). Ventriculus continuit modo majorem, lo minorem, aquosum, turbidum, interdum gle- um liquorem, qui sine colore aut subflavus nneus, aut fere niger fuit. Cutis ventriculi pe- nacalis solummodo majorem congestionem in ve- ostendit. Cutis ejus mucosa interdum cum tur- , colorato, viscido muco tecta, et hoc sublato in vasibus capillaribus magna congestio, quae ecipue in tela cellulosa sub cute mucosa esse vi- atur, animadversa est (Annesley, Conwell, sper). — Cutis ventriculi interna valde cor- ata, aliquantulum densior et viscidus, praecipue m ventriculus aut liquore, aut aere non magno e extensus fuit. — In nonnullis casibus super- s interna praecipue in regione pylori fere pur- ei coloris fuit. — Saepe ventriculus languidus, s et cutes ejus faciliter lacerabiles erant.

Omentum interdum complicatum vel poti
corrugatum, aut in unum abdominis latus aut i
alterum immissum; in ceteris autem normale era

Intestina tenuia interdum in nonnull
locis contracta, saepe flatibus extensa, eorum vena
sanguine nigro magnopere impleta, in externo la
tere densa, pani lento similia, a pallide rubro co
lore ad fusce purpureum colorem transgredienti
et duodeni quidem et jejuni tegumentum pallid
rubrum erat; ileum autem eo loco, quo cum coec
conjungitur, purpurei coloris. — Hic coloru
transitus a congestionis gradu et sanguinis colo
dependebant. — Cutes internae intestinorum ho
rum densiores erant, praecipue si intestina no
fuerunt intensa sed contracta. Praeterea cutis in
terna fuit tecta cum viscida, tenace massa, luti co
loris, flori lactis similis, subfusca praecipue apu
morbum subito et celeriter finitum. Amota ha
massa cutis mucosa in superiori intestinorum te
nuium parte plerumque pallidi coloris reperta est
in inferiori autem parte fusci coloris, congestionem
ostendente, praecipue tunc, si ileum in externo la
tere coerulei vel purpurei coloris fuit. — S
morbus per longius tempus duravit et praecipue
si vis reagens apparuit, tum haec massa viscida
plus minusve disjuncta erat et in contentis intesti-
norum tenuium et crassorum navavit. Cutis mu-
cosa in his casibus uberior erat vasibus et vasa
arteriosa capillaria magis injecta, quam in superiori
casuum classe videbantur.

Intestina crassa frequenter contracta, in-
terdum extensa nonnumquam utrumque simul in
variis locis erant. Congestio in eorum venas et
venosa capillaria vasa manifesta praecipue etiam in
tela cellulosa. Cutis externa fusci coloris propter
sanguinem. — Cutis mucosa vasibus copiosa, in-
terdum purpurei coloris, praecipue apud longum

rbum et fortia stimulantia medicamenta. Nullas ces continuerunt sed liquorem ei ventriculi et uium intestinorum similem. — Vasorum constio tenuium intestinorum symptomata in regione bilicali partim explicant.

Ductus thoracicus frequenter nullum lum continuit (Hasper).

Hepar magnopere fusci coloris, cum nigro sso sanguine completam, interdum purpurei aut coerulei, aut maculosi coloris, majus, laxum et i viscido simile, faciliter lacerabile. Conwell numquam hepatis vasa lacerata et multum sannem in externam curvatam hepatis superficiem usum vidit. —

Vesica fellea semper fere completa cum ssa, tenace, viscida bile. Bilis plerumque in rtuis, priusquam durante morbo in excretioni- s; animadversa est, subviridem aut nigrum colo- n habuit. Quamquam ductus hepaticus latus et ens fuit, attamen ostium ductus choledochi con- etum esse solebat, ita ut plerumque bilis post tem in vesicam felleam digitorum pressum in- ret. — Post vitalium virium reactionem et s transfusionem in intestina vesica fellea fuit ua, interdum autem paucam sanam bilem con- nit, ductus choledochus tunc aliquantulum con- etus repertus est, attamen non tam angustus m in superiori casu. In casibus paucis vesica ea omnino vacua, laxa et languida est reperta.

In omnibus fere casibus, ubi bilis in excretio- us et in sectione vesica fellea vacua erat ob- vata, illa massa viscida, cum qua superficies te- um intestinorum fuit tecta, plus minusve dis- cta erat et aut in contentis liquidis intestinorum ssorum navavit, aut jam alvi dejectionibus sub- erat.

Splen plerumque major, cum nigro san[...] magnopere completus (quod Conwell non o[...] vavit) texturae mollis, coloris fusci.

Renes plerumque normales, interdum a[...] minus crassi et languidi (Conwell).

Vesica urinaria plerumque vacua, ret[...] saepe sub ossa pubis, cutis ejus mucosa frequ[...] cum multo viscido muco tecta. — Contracti[...] sicae urinariae verosimiliter etiam e carente [...] orta fuit. —

ERRATA.

P. 2. lin. 25. pro diseaees lege diseases.
— 6. lin. 21. pro dissertas lege dissert.
— 7. lin. 6. pro Lod lege Lond.
— 8. lin. 7. pro Car lege Cor.
— 8. lin. 30. pro morgenländischе lege morgenländische.
— 10. lin. 27. pro Transastions lege Transactions.
— 11. lin. 25. pro SCHUBRT lege SCHUBERT.
— 13. lin. 1. pro CHOLETA lege CHOLERAE.
— 13. lin. 8. pro nio lege nino.
— 16. lin. 22. pro diuntur lege ditur.
— 20. lin. 23. pro laborantss lege laborantes.
— 20. lin. 28. pro aus lege aut.
— 22. lin. 6. pro . lege ?
— 22. lin. 20. pro miasmaticam lege miasmaticum.
— 23. lin. 18. pro eausa lege causa.
— 24. lin. 1. pro doced lege docet.
— 24. lin. 5. pro corunta lege cornuta.
— 24. lin. 9. pro judicatum lege judicatu.
— 26. lin. 29. pro creti lege crctio.
— 31. lin. 15. pro spastica lege spastica;
— 31. lin. 19. pro fellem lege fellea.
— 33. lin. 18. pro mon lege mox.
— 35. lin. 9. pro studia lege stadia.
— 53. lin. 21. pro effiice lege effice.
— 58. lin. 10. pro egitur lege tegitur.
— 61. lin. 16. pro anteeholericum lege anticholericum.
— 69. lin. 31. pro cognavi lege cognovi.
— 71. lin. 10. pro Attamenp lerique lege Attamen ple[...]